

EESTI
STATISTIKA

Välisüliõpilaste majanduslik mõju

Eesti tööturul osalemine 2021/2022

Läbiviija: Kadri Rootalu (Statistikaamet)

**EESTI
STATISTIKA**

Tellija: Haridus- ja Noorteamet

Tellija esindaja: Eero Loonurm (Kõrghariduse rahvusvahelise turunduse juht)

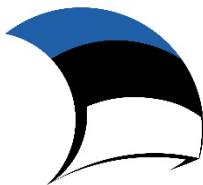

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Uuringu valmimist toetas programm „Dora Pluss“, mida viiakse ellu Euroopa Regionaalarengu fondi kaudu ning Euroopa Liidu struktuuritoetuste abil. Üks "Dora Pluss" programmi tegevustest on Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine kaubamärgi "Study in Estonia" raames. Tegevuse elluviijaks on Haridus- ja Noorteamet ning partneritena on tegevusse kaasatud Eesti kõrgkoolid.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus	4
Metoodika	7
Eesti hariduse infosüsteemi andmed	7
Töötamise registri andmed	8
Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide andmed	12
Tulemused	14
Sugu	19
Haridusaste	20
Õpingute finantseerimise viis	23
Õppeasutus	25
Õppevaldkond	29
Kodakondsus	33
Ettevõtte tegevusala	36
Ettevõtte omandivorm	42
Amet	45
Vilistlaste töötee Eestis	48
Kokkuvõte	54
Economic impact of international students: participation in the Estonian labour market in 2021/2022	56
Lisa 1	59

SISSEJUHATUS

Küsimus sellest, kui palju soovivad Eesti elanikud siin näha teistest riikidest pärit inimesi: kas turistina, õppijana või töötajana – on viimastel aastatel nii poliitikakujundamises kui meediadiskussioonides pildil olnud. Erinevad organisatsioonid on välja toonud, et praeguse demograafilise olukorra taustal väheneb tööealise elanikkonna osakaal ning tuleb mõelda, et kas üldse ja millises ajaperspektiivis ja millistes sektorites vajaks Eesti välistöajõudu¹². Juba praegu on mitmetel elualadel märgata teravat tööjõupuudust, mis takistab ettevõtete arengut. Eriti tuuakse esile IT ja inseneeria alal, kuid ka näiteks meditsiini³. Kui valime sisserände tee, siis oleme küsimuse ees, et kust leida kvalifitseeritud tööjõudu, kes oleks huvitatud Eestisse tulemisest. Ühe lahendusena on pakutud varianti, et võtta siia õppima välisüliõpilasi, kes siis hariduse omandamise järel spetsialistidena jääks Eesti tööturule. Seda toetab asjaolu, et juba õppimise ajal Eesti eluga kohanenud inimeste töökohale integreerimine võiks olla lihtsam kui värskest Eestisse saabunute puhul.

Välisüliõpilastest üldiselt riigile tekkiva kasu kokkulöömisega on tegeletud erinevates uuringutes nii Eestis kui mujal maailmas⁴⁵⁶. Võimalike kasudena on välja toodud nii kultuurilisi kui majanduslikke. See tähendab, et Eestis õppinud välisüliõpilastel on oluline roll siinse riigi ja kultuuri tutvustamist laias maailmas. Omades mõningast keeleoskust ning sidemeid kaastudengitega saavad nad vahendada nii kultuuri- kui ärikontakte. Uuringutes⁷ on üritatud ka hinnata välisüliõpilaste poolt riigis ringi liikudes ja riigiga tutvudes tehtud kulusid, samuti kasu, mis tõuseb nende sõprade ja vanemate külastustest ja siinsest tarbimisest. Omaette teema on (kunagiste) välisüliõpilaste poolt Eestis asutatud ettevõtted, nende roll töökohtade ja lisandväärtuse loomisel. Varasemates uuringutes on vaadatud ka välisüliõpilaste poolt makstud makse. See hõlmab nii tööjõumakse siinselt töötamiselt kui ka näiteks tarbimismakse. Ning viimaks, teatud määral on võimalik hinnata ka kasu majandusele, mis tuleneb oluliste ametikohtade puuduse leevendamisest tööturul ning sellega seotud ettevõtete arengutakistuste likvideerimisest.

¹ Eesti inimarengu aruanne 2016/2017 (2017). Eesti Koostöö Kogu.

<https://www.2017.inimareng.ee/>

² Eesti Pank (2022). Tööturu ülevaade 2022/2. https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/publications/2022/11/TTY2_2022_UUS.pdf

³ Kutsekoda, 2020. Eesti tööturg täna ja homme 2019–2027.

https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2020/05/T%C3%B6%C3%B6j%C3%B5uprognos-2019_2027_terviktekst.pdf

⁴ NAFSA International Student Economic Value Tool. <https://www.nafsa.org/policy-and-advocacy/policy-resources/nafsa-international-student-economic-value-tool-v2>

⁵ Higher Education Policy Institute, 2021. The costs and benefits of international higher education students to the UK economy, 2021. <https://www.hepi.ac.uk/wp-content/uploads/2021/09/Summary-Report.pdf>

⁶ Campus France, 2022. L'impact économique des étudiants internationaux en France. https://ressources.campusfrance.org/publications/observatoire/fr/impact_economique_etudiants_internationaux_fr.pdf

⁷ Csaszar, ZM. (2019). The Impact of the Spending Habits of International Students on the Economy of University Cities

Sarnaselt võib välja tuua ka välisüliõpilastega seotud kulud. Eelkõige on siin vaadatud kulusid haridusele ning sotsiaalkaitsele⁸. Leitud on, et mida kauemaks välisüliõpilased lõpetamise järel Eestisse jäävad, seda suurema summaga jääb nende tulude-kulude suhe riigi jaoks plussi.

Käesoleva aruande eesmärgiks on vaadata välisüliõpilaste poolt õppimise ajal ja õppimise järel Eestile toodud tulu läbi nende töötamise. Vaatame, kui paljud välisüliõpilased õppimise ajal või õppimise järel töötavad. Sealhulgas anname ülevaate, millised välisüliõpilased töötavad suurema või väiksema tõenäosusega, kus, kellena ja kui pikalt töötatakse. Arvutame välja ka nende maksupanuse tulu- ja sotsiaalmaksu näol ning võrdleme palka ja töötamisi kohalike üliõpilastega.

Sarnast uuringut viib statistikaamet haridus- ja noorteameti tellimusel läbi juba neljandat korda. Eelmiste aastate analüüsid on näidanud, et Eestis õppimise ajal töötavad umbes pooled välisüliõpilastest⁹. Põhjalikuma ülevaate välisüliõpilaste valikutest aastatel 2005-2017 leiab ka Haridus- ja teadusministeeriumi koostatud aastaanalüüsist¹⁰. Ülevaateid ja poliitikaanalüüse siinsete välisüliõpilaste õpingutest, toimetulekust ja probleemkohtadest koostavad regulaarselt ka Haridus- ja noorteamet¹¹¹²¹³, Riigikontroll¹⁴ ning mõttekoda Praxis¹⁵¹⁶.

Lisaks siin õppivatele välisüliõpilaste töötamisele on huvipakkuv ka see, mida teevad edasi Eestis ülikooli lõpetanud välisvilistlased. Kas nad jäävad edasi siinsele tööturule või lahkuvad? Millistesse valdkondadesse välisüliõpilased peamiselt tööle jäävad? Kas Eesti jaoks olulised valdkonnad saavad välisüliõpilastest piisavalt täiendust?

Varasemates uuringutes on leitud, et välispäritolu töötajad võivad kohalikega võrreldes olla tööturul haavatavamais seisus¹⁷. See võib väljenduda ühelt poolt lühemates või vähem reguleeritud töösuhetes, teiselt poolt madalamas palgas ja väiksemates sotsiaalsetes garantiides. Samuti on välja toodud, et seoses takistustega tööturule sisenemisel võivad välispäritolu inimesed pigem eelistada

⁸ Tammaru, T., Eamets, R., Pedaste, M., Järve, J., Tamm, M., Klaas-Lang, B., Uibu, M. (2021). Rändesõltuvus ja lõimumise väljakutsed Eesti riigile, tööandjatele, kogukondadele ja haridusele. <https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2021/03/L%C3%B5pparuanne.pdf>

⁹ Statistikaamet (2021). Välisüliõpilaste majanduslik mõju. https://www.stat.ee/sites/default/files/2021-01/valistudengid_raport2020.pdf

¹⁰ Leppik, M. (2020). Kutse- ja kõrgharidusõpingud lõpetanute edukus tööturul 2018. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/edukus_tooturul_2020_1.pdf

¹¹ Loonurm, E. (2020). International Student Barometer 2019: Välisüliõpilased Eestis ja maailmas. Tartu: Sihtasutus Archimedes. <https://archimedes.ee/wp-content/uploads/2020/06/International-Student-Barometer-2019.-V%C3%A4lis%C3%B5pilased-Eestis-ja-maailmas.pdf>

¹² EKKA (2019). Välisüliõpilaste õppimine ja õpetamine Eesti kõrgkoolides. Hindamisaruanne. http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/Temaatilise_hindamise_aruanne_2019.pdf

¹³ Piliste, K. (2020). Kraadiõppe välistudengite statistika 2019/2020. <https://archimedes.ee/blog/kraadiõppe-valistudengite-statistika-2019-2020/>

¹⁴ Riigikontroll. (2019). Kõrgharidusreform ja tööjõuvajadused. https://www.eurosai.org/handle404?exporturi=/export/sites/eurosai/.content/documents/audit/14422_RKTR_2489_2-1.4_2237_001-2.pdf

¹⁵ Haaristo, H-S., Kirss, L., Leppik, C., Mägi, E., Haugas, S. (2017). Eesti üliõpilaste eluolu 2016: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT VI Eesti analüüs. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

¹⁶ Haaristo, H-S. (2014). Välisüliõpilased Eestis – kas vajame neid ka tööturul? – Poliitikaanalüüs nr 2. Praxis.

¹⁷ Kall, K., Roosalu, T., Unt, M., Ojamäe, L. (2021). Platformisation of Tallinn's taxi industry. RASI toimetised nr. 13. https://www.tlu.ee/sites/default/files/Instituudid/%C3%9CTI/RASI/2021_RASI%20toimetsed%20nr%2013_Platformisation%20of%20Tallinn%E2%80%99s%20taxi%20industry.pdf

platvormitööd. Seetõttu vaatame käesolevas aruandes täpsemalt ka välisvilistlaste pikemaajalist tööted Eestis ning lühiajaliste töösuhete rolli selles.

Nagu varasematel aastatel on ka käesoleva analüüsi puhul tegemist statistilise ülevaatega, mille fookus on suunatud Eesti kõrgkoolidesse ja ülikoolidesse immatrikuleeritud välisüliõpilaste kõigile töötamise ja tulu teenimise episoodidele.

METOODIKA

EESTI HARIDUSE INFOSÜSTEEMI ANDMED

Saamaks informatsiooni üliõpilaste õppimise, päritolu, õppekohtade ja õpingute lõpetamise kohta kasutatakse käesolevas analüüsis Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid õppeaastatest 2019/20 kuni 2021/22. Välisüliõpilasi defineeritakse vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) määratlusele: välisüliõpilane on üliõpilane, kelle õppeasutus on välisüliõpilasena määratlenud. Seejuures kasutavad õppeasutused välisüliõpilase staatuse määramisel infot tema elukohamaa, elamisloa olemasolu ja kodakondsuse kohta. Kohalikud üliõpilased on käesolevas analüüsis üliõpilased, keda õppeasutus ei ole määratlenud välisüliõpilasena.

Käesolevas aruandes vaadatakse läbivalt kahte sorti EHISe kirjeid. Esmalt vastaval õppeaastal kõrgharidusõppesse immatrikuleeritud õppijate kirjeid ning seejärel vastaval õppeaastal õpingud lõpetanud vilistlaste kirjeid.

Õppijad

Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste arv kohalike üliõpilastega võrreldes õppeaastatel 2019/20 kuni 2021/22 vastava õppeaasta novembri seisuga on esitatud tabelis 1. Sellest võib näha, et välisüliõpilaste arv on vaadeldud perioodil pidevalt langenud, kolme aasta jooksul ligi 500 üliõpilase võrra. Samal ajal on kohalike üliõpilaste arv püsinud enam-vähem samas suurusjärgus.

Tabel 1. Üliõpilaste arv Eestis

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	39501	39890	39415
Välisüliõpilane	5518	5220	5059

Arvestatud on unikaalseid isikuid (s.t mitmekordselt pole loetud inimesi, kes õpivad samaaegselt mitmel õppekaval)

Tervel hulgal üliõpilastest on hariduse infosüsteemis puudu isikukood, mille alusel oleks võimalik nende andmeid siduda teiste infosüsteemide, näiteks töötamise ja makstud maksude andmetega. Seega, me ei tea kindlalt, kas nendele üliõpilastele mingil hetkel omistati Eesti isikukood või mitte. Selle probleemi lahendamiseks võrreldi isikute EHISe kirjeid erinevatel aastatel ning juhul, kui mõnel järgneval aastal (näiteks õpingute lõpetamisega seoses) oli isikul kirje koos isikukoodiga kasutati seda isikukoodi ka varasemate aastate puhul. Isikud, kellel puudus EHISes isikukood lingiti rahvastikuregistri andmetega nime, soo ja sünniaja alusel. Kui rahvastikuregistrist saadi vasteks üks isik, siis kasutati rahvastikuregistri isikukoodi (pseudonüümitult) linkimiseks teiste registritega. Siiski jäi järele hulk üliõpilasi, kellel isikukoodi andmebaasidest leida ei õnnestunud ja kelle võimaliku töötamise andmeid õppimise andmetega siduda ei saanud. Seejuures võib olla, et inimesed, kellele ühel aastal analüüsi tehes isikukoodi leida ei õnnestu, on tegelikult isikukoodi omanud ning seega saab nad järgmisel aastal analüüsi võtta. Sellest tulenevalt erinevad varasemate õppeaastate üliõpilaste üldarvud selles raportis läbivalt eelmistel aastatel avaldatud raportitega võrreldes.

Analüüsiks kasutatavate üliõpilaste arvud erinevatel õppeaastatel on esitatud tabelis 2. Suuremal määral puudutab identifikaatori puudumise probleem välisüliõpilasi, kelle puhul analüüsi jäävate üliõpilaste osakaal on 86% kuni 87%. Analüüsist välja jäävate üliõpilaste puhul tuleb veel eraldi ära märkida, et nende seas on ka Eesti ülikoolide välismaa filiaalides õppivaid üliõpilasi, kellele isikukoodi omistamine polegi tingimata vajalik.

Tabel 2. Üliõpilaste arvud töötamise ja tulude analüüsis

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	39498	39889	39414
Välisüliõpilane	4800	4472	4336
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	87%	86%	86%

Vilistlased

Lisaks vastaval õppeaastal õppijate andmetele vaadatakse analüüsis ka Eestis õppeasutuse lõpetanud üliõpilasi lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Vastava õppeaasta vilistlasena lähevad arvesse üliõpilased, kes lõpetasid õpingud vahemikus 1. oktoobrist kuni 30. septembrini. Seega, 2018/19 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi vaadeldakse õppeaasta 2019/20 jooksul; 2019/20 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2020/21 jooksul ning 2020/21 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2021/22 jooksul. Lõpetajate (vilistlaste) arvud lõpetamise õppeaastate lõikes on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Lõpetajate arvud lõpetamise õppeaasta järgi EHISE andmete põhjal

	2018/19	2019/20	2020/21
Kohalik üliõpilane	7869	7771	8074
Välisüliõpilane	1152	1346	1541

Sarnaselt õppijatele on ka vilistlaste puhul võimalik, et neil puudub EHISes Eesti isikukood ja edasistes analüüsidest nende andmeid enam kasutada ei saa. Isikukoodiga vilistlaste arvud on esitatud tabelis 4. Andmetest on näha, et isikukoodi puudumise tõttu kukub vilistlasi analüüsist välja 12-15%.

Tabel 4. Lõpetajate arvud töötamise ja tulude analüüsis lõpetamise õppeaasta järgi

	2018/19	2019/20	2020/21
Kohalik üliõpilane	7869	7770	8074
Välisüliõpilane	983	1139	1352
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	85%	85%	88%

TÖÖTAMISE REGISTRI ANDMED

Selgitamaks välja, kuivõrd osalevad üliõpilased õpingute ajal ja järgselt Eesti tööturul ühendati EHI-Sest saadud informatsioon Töötamise Registri (TÖR) andmebaasiga. Ühendamisel seati tingimuseks, et võtta arvesse vaid kirjed, kus töötamise lõpetamine on toimunud vastava õppeaasta alguse 1. septembril või hiljem (analüüsi on võetud ka tähtajatud lepingud) ning töötamise alustamine on toimunud enne järgneva õppeaasta 1. septembrit. Seega määratletakse tööepisood kui TÖRis ühe tööandja poolt registreeritud töötamine, millest vähemalt üks päev langeb vaadeldavasse õppeaastasse. Näiteks 2021/22 õppeaasta puhul jäid analüüsi kirjed, kus töötamist alustati enne 1. septembrit 2022. Välja jäid kirjed, kus töötamine lõpetati enne 2021. aasta 1. septembrit.

Töötamisena arvestati igasuguseid töötamise ja lepingute liike välja arvatud vabatahtlik töö ja abi-kaasatasa saamine¹⁸. Mittetöötanuks loetakse üliõpilased, kellel küll EHISE järgi on olemas Eesti isikukood, kuid sellise isikukoodiga inimese kohta TÖRis ühtegi märget pole. Töötamise definitsioonis lähtuti seega Eesti Maksu- ja Tolliameti töötamise definitsioonist, mis ei ole võrreldav Edukus Tööturul projektis kasutatava definitsiooniga. Peamise erinevusena saab välja tuua, et käesolevas analüüsis loetakse töötanuks üliõpilased, kes on terve õppeaasta jooksul TÖRi järgi vähemalt ühe päeva registreeritult töötanud. Haridus- ja teadusministeeriumi analüüsidest vaadatakse aga peamiselt inimesi, kellel töötamine on peamine tegevus. Väljavõte TÖRist on tehtud detsembris 2022.

Õppijad

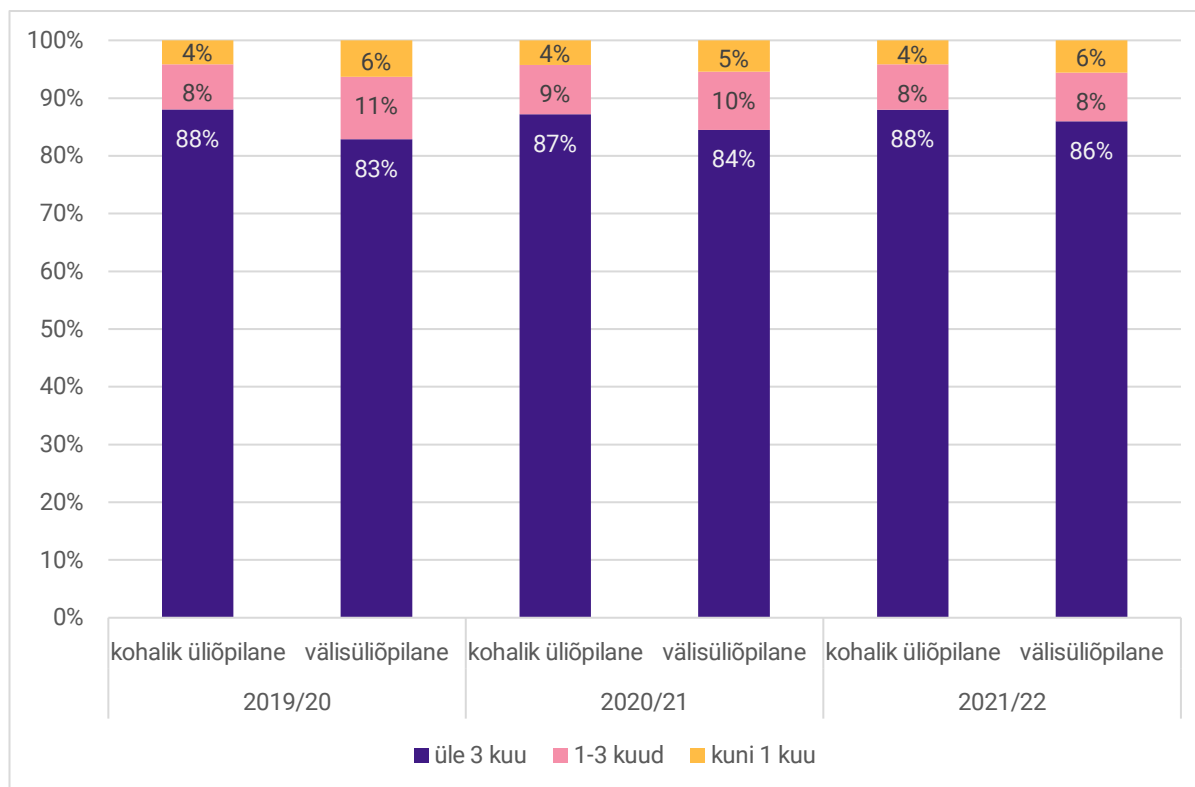
Vastava õppeaasta jooksul vähemalt ühe registreeritud töötamisespisoodiga kohalike ja välisüliõpilaste arvud on esitatud tabelis 5. Sellest selgub, et üldarvudena on tööturul osalenud välisüliõpilaste arv viimase kolme õppeaasta jooksul jäänud enam-vähem samaks.

Tabel 5. Töötanud (vähemalt ühe töökorra) üliõpilaste arv TÖRis

	2019/20		2020/21		2021/22	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	33124	6374	33828	6061	34049	5365
Välisüliõpilane	2387	2413	2342	2130	2422	1914

Kui vaadata üliõpilaste õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkust, ei ilmne märkimisväärseid erinevusi aastate vahel (vt joonis 1). Siin on kokku liidetud kõik inimese töötatud päevad sõltumata sellest, kas töötati ühel või mitmel töökohal. Üliõpilasi, kes töötavad õppeaasta jooksul kokku 30 päeva või vähem, on igal aastal kohalike üliõpilaste seas 4%, välisüliõpilaste seas 5-6%. Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on valdav ikkagi pikaajaline (üle 90 päeva kestev) töötamine.

¹⁸ Vt töötamise liike TÖR abimaterjalidest https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/registreerimine-ettevotlus/tootamine/tootamise_liikide_klassifikaator.pdf

Joonis 1. Õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkus kohalikel ja välisüliõpilastel

Töötamise kirjade arv töötava õppija kohta õppeaasta jooksul on kohalikel üliõpilastel läbi aastate olnud sarnane, keskmiselt 2 või veidi rohkem töötamise episoodi (tabel 6). Välisüliõpilastel on aga viimasel kahel õppeaastal olnud keskmiselt varasemast palju rohkem töötamisi, vastavalt 5,6 ja 6,5. Tundub, et välisüliõpilased on järjest enam hakanud kasutama tööampsude tegemise võimalust.

Tabel 6. Keskmise töötamise kirjade arv õppija kohta õppeaasta jooksul

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	2,0	2,1	2,4
Välisüliõpilane	2,4	5,6	6,5

Kohalike ja välisüliõpilaste töötamisviiside erinevus tuleb välja ka siis, kui vaadata töötamise liike (s.t mis liiki töölepingutega tegemist on). Kõikidest töötamise episoodidest (neid võib ühel töötajal olla mitu) moodustavad töölepinguga töötamised kohalikel üliõpilastel poole, välisüliõpilastel vaid 18% (tabel 7). Valdav enamus välisüliõpilaste töötamise episoodidest on võlaõigusliku lepingu alusel, mis ilmselt seab nad tööturul kohalike üliõpilastega võrreldes ka haavatavamasse olukorda.

Tabel 7. Töötamise liikide jaotus kõigi töötamise episoodide puhul 2021/22 õppeaasta õppijatel.

Lepingu liik	Kohalik üliõpilane	Välisüliõpilane
Tööleping (sh viisa alusel)	50,4%	17,9%
Avalik teenistus või kõrgemad riigiteenijad	3,1%	0%
Võlaõiguslik leping (sh viisa alusel)	44,1%	81,8%
Juhtimis-, kontrollorgani liige (sh viisa alusel)	1,5%	0,3%
Muud liigid	0,8%	0%

Vilistlased

Vilistlaste puhul vaadatakse samuti TÕRi kirjeid ning töötamisi õpingute lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul Eestis. Ka siin lähevad töötanuna arvesse inimesed, kellel leidub vähemalt üks töötamise kirje TÕRis, ükskõik kui lühikest aega see ka kestaks. Sel ajaperioodil töötanud ja mittetöötanud vilistlaste arvud on esitatud tabelis 8. On näha, et seoses välisvilistlaste arvu suurenemisega on ka Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste arv aasta aastalt suurenenud. Eriti suur hüpe on toimunud õppeaastal 2020/21 lõpetanud välisüliõpilaste puhul.

Tabel 8. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Tabelis on näidatud lõpetamise õppeaasta.

	2018/19		2019/20		2020/21	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	7288	581	7252	518	7557	517
Välisüliõpilane	490	493	594	545	858	494

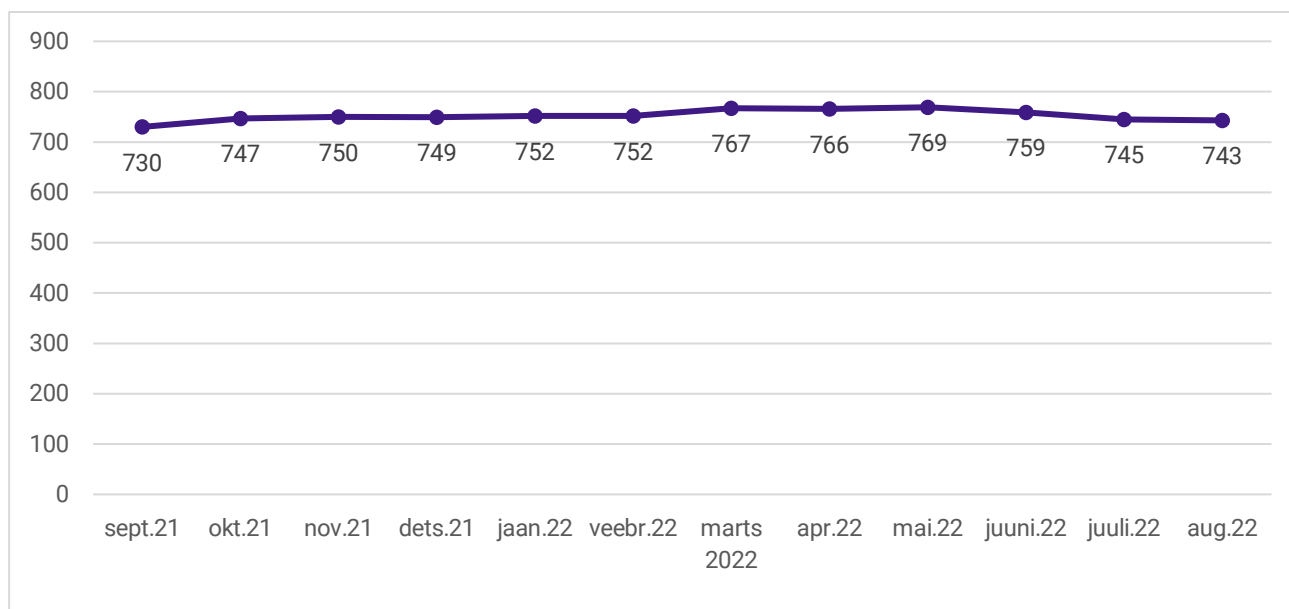
Eestisse tööle jäänud vilistlaste puhul on näha, et kohalike ja välisvilistlaste töötamiste kestused on pikemad kui õppijate puhul. Rohkem kui 90 registreeritud töötamisega päeva oli 2020/21 õppeaasta vilistlastest 97%-l kohalikest ja 94%-l välisvilistlastest.

Keskmine töötamise kirjete arv on vilistlaste puhul suurenenud nagu see juhtus ka õppijatel (tabel 9).

Tabel 9. Keskmine töötamise kirjete arv töötava vilistlase kohta lõpetamise õppeaasta järgi sellele järgneva õppeaasta jooksul

	2018/19	2019/20	2020/21
Kohalik üliõpilane	1,9	2,0	2,2
Välisüliõpilane	1,7	2,6	8,5

TÕRi andmete järgi saab ka vaadata töötamiste muutust kuude järgi. Joonisel 2 on näidatud kõigi vaatlusaluse õppeaasta kuude jooksul tööturul osalenud välisvilistlaste arv. Selgub, et kuu jooksul (vähemalt ühe päeva) töötanud välisvilistlaste arv on stabiilselt 750 inimese ümber, vaid septembris 2021 oli töötavate välisvilistlaste arv väiksem. Pärast seda rohkem suuri kõikumisi näha ei ole.

Joonis 2. Kuu jooksul töötanud 2020/2021 aasta välisvilistlaste arv õppeaastal 2021/2022

Sarnaselt õppijatega on vilistlastel töötamise liikide jaotus kohalike ja välisvilistlaste vahel erinev (tabel 10). 59% kohalike ja 17% välisvilistlaste töötamistest (ehk üksikutest tööepisoodidest) on toimunud töölepingu alusel. Samal ajal on 83% välisvilistlaste registreeritud töötamistest võlaõigusliku lepingu alusel, kohalikest vilistlaste puhul oli selliseid töötamisi kolmandik.

Tabel 10. Töötamise liikide jaotus kõigi töötamise episoodide puhul 2019/20 õppeaasta vilistlastel.

Lepingu liik	Kohalik üliõpilane	Välisüliõpilane
Tööleping (sh viisa alusel)	59,2%	16,7%
Avalik teenistus või kõrgemad riigiteenijad	4,9%	0%
Võlaõiguslik leping (sh viisa alusel)	33,0%	83,1%
Juhtimis-, kontrollorgani liige (sh viisa alusel)	1,9%	0,2%
Muud liigid	1,1%	0%

Tabelite 4 ja 8 võrdluses on näha, et 2021/21 õppeaastal lõpetanud ja analüüsi kaasatud 1352 välisüliõpilasest töötas järgmisel õppeaastal 858 (ehk 63%). Seejuures on teada, et 2020/21 õppeaasta vilistlastest oli seisuga 1.1.2022 Eestis residendina Rahvastikuregistris arvel 1070 inimest. Kohalike üliõpilaste puhul on järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal 94%. Mittetöötamise põhjuseks saab nii kohalikel kui välisüliõpilastel välja tuua tööotsingud, perealased kohustused ja õpingute jätkamise järgmises õppeastmes. Välisüliõpilaste seas jätkas 2020/21 õppeaasta vilistlastest õppeaastal 2021/22 Eesti kõrgkoolis edasi õppimist 8%, kohalike üliõpilaste seas oli jätkajate osakaal 17%. Need osakaalud on seejuures viimastel aastatel olnud stabiilsed.

TULU- JA SOTSIAALMAKSU DEKLARATSIOONIDE ANDMED

Vaatamaks, kui palju välisüliõpilased panustavad Eesti majandusse maksude kaudu, võeti kasutusse ettevõtete poolt Eesti Maksu- ja Tolliametile esitatud tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide (TSD) lisade 1 ja 2 andmed. Maksu- ja Tolliameti juhendite järgi deklareeritakse vormi TSD lisas 1 residendist füüsilistele isikutele kalendrikuul tehtud tulu- ja sotsiaalmaksuga, kohustusliku kogumispensioni maksega ja töötuskindlustusmaksega maksustatavad väljamaksed ning nimetatud isikute eest tasutud III samba sissemaksed. Lisas 2 deklareeritakse sarnased näitajad mitteresidentidele. Kuna tööandjad võivad välisüliõpilasi käsitleda nii residentide- kui mitteresidentidena, arvestatakse antud analüüsis mõlema lisa andmeid.

Analüüsides võetakse arvesse teine tulu¹⁹. Analüüsist välja on jäetud haigushüvitised, vanemahüvitis, litsentsitasud jms. Käesolev analüüs ei hõlma ka nende inimeste sissetulekuid, kes töötavad si-sejulgeolekuasutustes. Nende võrra erineb töötajate ja tulu teenijate arv tabelites.

¹⁹ Tõise tuluna arvestatakse TSD lisa 1 tulu liike 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 ja lisa 2 tulu liike 120-128, 144-154, 156-159, 180-183. Vt lähemalt <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulu-maks-ja-sotsiaalmaks/deklaratsiooni-tds-esitamine>

Analüüsid esitatakse järgmised näitajad: tööandja poolt tehtud väljamakse suurus, makstud tulumaks ja makstud sotsiaalmaks. Vaatlusperioodiks on sarnaselt töötamise analüüsiga käesolev õppeaasta õppijate puhul ning lõpetamisele järgnev õppeaasta vilistlaste puhul.

Õppijad

Nende üliõpilaste arv, kes õppeaasta jooksul (vähemalt ühel kuul) on teeninud töist tulu TSD järgi, on esitatud tabelis 11. Erinevate aastate tulu saanud inimeste arvud sisaldavad osaliselt samu inimesi, sest õpinguaeg on tavaliselt pikem kui üks aasta.

Tabel 11. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2019/20	2020/21	2021/22
Kohalik üliõpilane	31341	32130	32610
Välisüliõpilane TSD lisa 1 ja 2	2360	2289	2396

Võrdluses TÖR andmetega on näha, et TÖRi kirjete arv on erinev TSD andmetest. Erinevused võivad tulla asjaolust, et töötamise registreerimine ja palga saamine võivad toimuda erinevatel kalendrikudel. Samuti sellest, et TSD põhisest analüüsist on välja jäetud Sise- ja Kaitseministeeriumi haldusalas töötavad inimesed.

Vilistlased

Ka vilistlaste puhul saab vaadata, kui paljud neist on lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul töist tulu teeninud. Töist tulu teeninud vilistlaste arv lõpetamisele järgneval õppeaastal on esitatud tabelis 12 ning sealt on näha, et see on aastate jooksul suurenenud. Eriti suur on olnud hüpe viimasel aastal, 2020/2021 vilistlaste puhul.

Tabel 12. Töist tulu teeninud vilistlaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2018/19	2019/20	2020/21
Kohalik üliõpilane	6877	6867	7218
Välisüliõpilane TSD lisa 1 ja 2	478	587	859

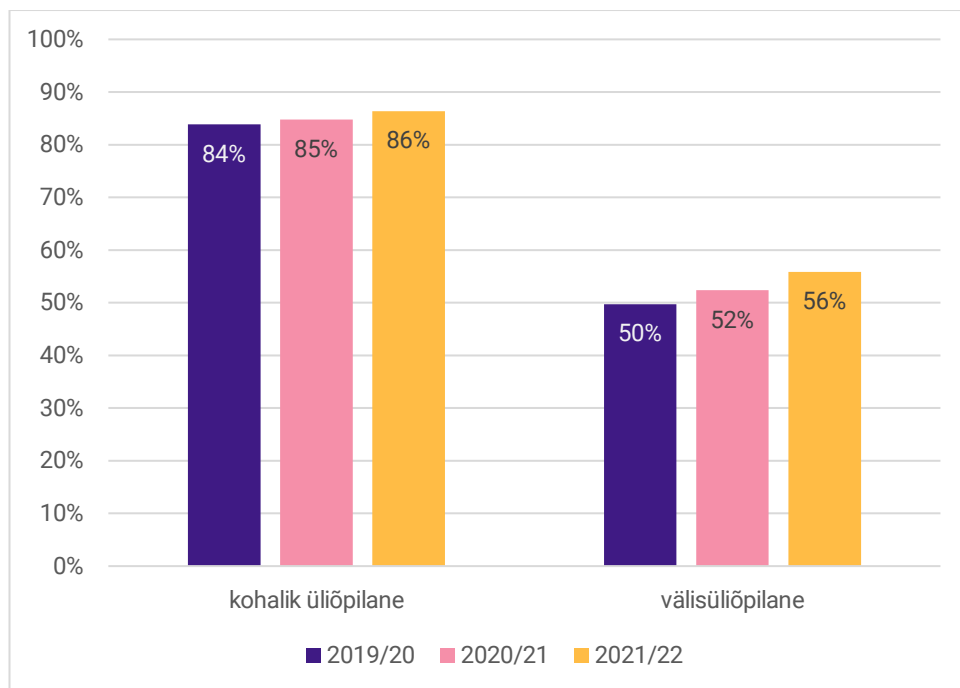
Seega, edasistes analüüsid arvestame järgnevaid põhimõtteid:

- 1) Analüüsi on kaasatud inimesed, kellel on olemas isikukood, või oli isikukood võimalik omistada nime, soo ja sünniaja alusel ning kelle isikukood on ka EHISesse sisestatud või kasutatud maksu- ja tolliameti andmebaasidesse sisestatud.
- 2) Välisüliõpilased on need, kellel on õppeasutuse poolt EHISes defineeritud välisüliõpilase staatus.
- 3) Töötamine on TÖRis tööandja poolt registreeritud sissekanne.
- 4) Tõise sissetuleku saamine on mõõdetud tööandja poolt makstud tulu- või sotsiaalmaksu kaudu.
- 5) Töötamist ja tulu saamist arvestatakse vahemikus 1. septembrist kuni 31. augustini õppeaasta jooksul.

TULEMUSED

Õppijad

Õppeaasta 2021/22 jooksul olid vähemalt ühel korral Eestis töötanud 56% välisüliõpilastest ja 86% kohalikest üliõpilastest (joonis 3). Töötavate välisüliõpilaste osakaal oli 4 protsendipunkti võrra suurem kui 2020/21 õppeaastal (tabel 5).

Joonis 3. Õppeaasta jooksul töötanud üliõpilaste osakaal välis- ja kohalike üliõpilaste seas. Osakaal on arvatud nendest üliõpilastest, kellel on andmebaasides olemas isikukood.

Kui õppeaastal 2020/21 töist tulu teeninud välisüliõpilaste arv vähenes, siis 2021/2022 tõusis see taas²⁰. Koos sellega suurenes tublisti ka teenitud kogutulu ning Eesti riigile maksti rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu. Aastal 2021/22 maksti välisüliõpilaste töötamiselt tulu- ja sotsiaalmaksu 14 miljonit eurot, aasta varem 11,4 miljonit eurot (tabel 13).

²⁰ Nii töötavate inimeste arvud kui tulu teenivate inimeste osakaalud erinevad 2022. aastal avaldatud raportiga võrreldes, sest registrite info täienemisega seoses on võimalik analüüsi haarata järjest rohkem inimesi.

Tabel 13. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv, neile õppeaasta jooksul tehtud väljamaksete kogusumma, makstud tulumaks ja sotsiaalmaks miljonites eurodes

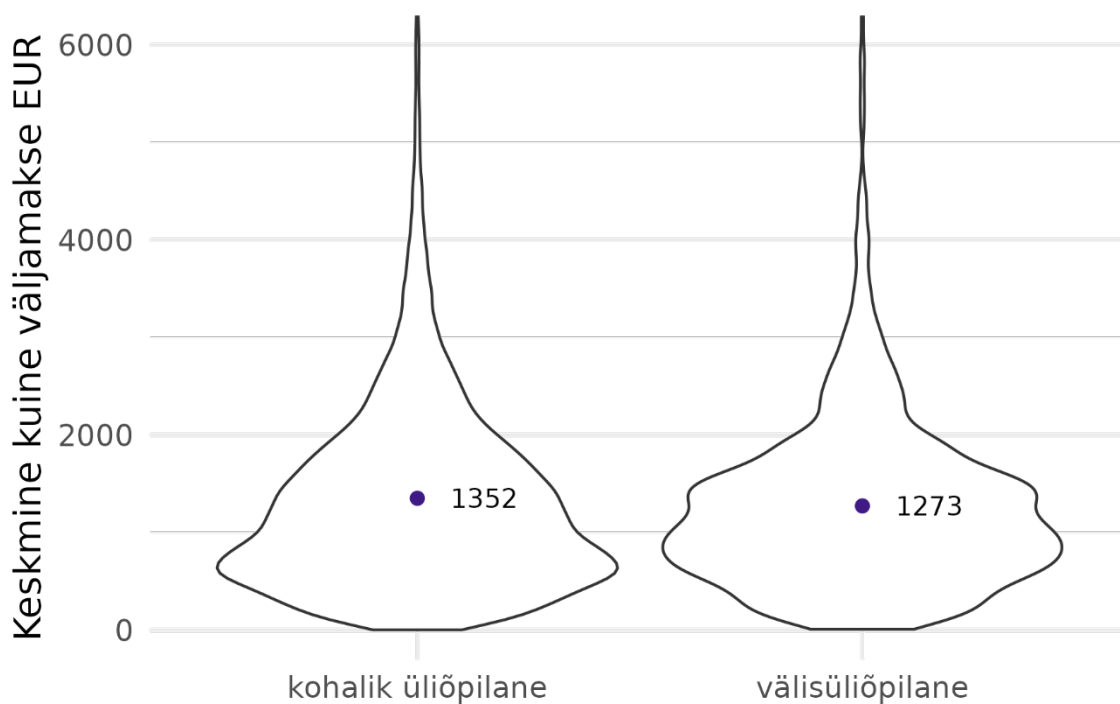
Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2019/20	Kohalik üliõpilane	373,9	59,3	123,4	31341
	Välisüliõpilane	21,0	3,1	7,0	2360
2020/21	Kohalik üliõpilane	399,9	64,7	132,1	32130
	Välisüliõpilane	23,4	3,6	7,8	2289
2021/22	Kohalik üliõpilane	445,6	74,2	147,1	32610
	Välisüliõpilane	28,5	4,6	9,4	2396

Sarnaselt väljamaksete kogusummaga on eelmiste õppeaastatega võrreldes suurenenud nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul keskmine aastane väljamakse (tabel 14). 2021/22 teenis keskmine välisüliõpilane Eestis töist tulu 11879 euro ulatuses, keskmine kohalik üliõpilane 13664 euro ulatuses.

Tabel 14. Keskmine üliõpilastele väljamakstud summa terve õppeaasta jooksul (eurodes)

Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2019/20	Kohalik üliõpilane	11930	1893	3938	31341
	Välisüliõpilane	8891	1332	2951	2360
2020/21	Kohalik üliõpilane	12447	2015	4111	32130
	Välisüliõpilane	10239	1580	3397	2289
2021/22	Kohalik üliõpilane	13664	2275	4512	32610
	Välisüliõpilane	11879	1919	3931	2396

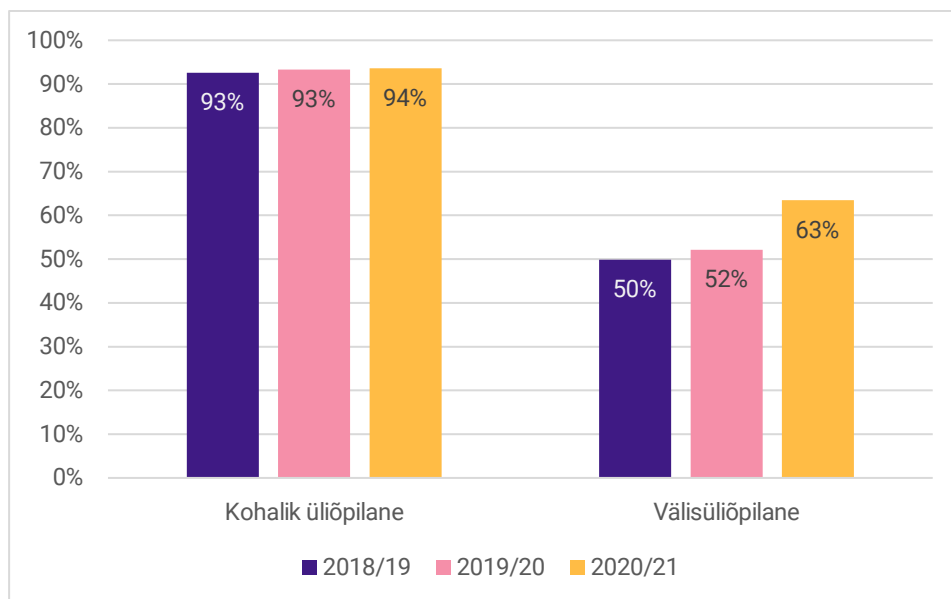
Teades töötaja aastas teenitud summat ja töötatud kuude arvu saab leida ka keskmise kuise väljamakse suuruse. Sealt edasi saab vaadata, kas kohalike ja välisüliõpilaste väljamaksete jaotus on erinev. 2021/22 õppeaasta kohalike ja välisüliõpilaste väljamaksete jaotus on näidatud joonisel 4. Tegemist on brutosummadega ja kõrgemad väärtused kui 6000 eurot kuus on jooniselt välja jäetud (sisalduvad aga keskmise arvutuses). Jooniselt on näha, et keskmine kuus teenitav summa on kohalikel üliõpilastel kõrgem kui välisüliõpilastel. Samas on kohalike üliõpilaste seas suurem nii alla 800 euro teenijate kui hästi kõrget sissetulekut saajate (joonisel ei ole näidatud) osakaal.

Joonis 4. Keskmine kuine väljamakse 2021/2022. aasta õppijatel ja väljamaksete jaotus.

Vilistlased

Võrreldes õppijate andmetega on erinevused kohalike ja välisvilistlaste töötamises suuremad eelkõige kohalike vilistlaste sagedasema tööle suundumisega seoses (joonis 5). Õppeaasta 2020/21 vilistlastest töötas järgmisel õppeaastal Eestis 94% kohalikest üliõpilastest ja 63% välisüliõpilastest. Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal on sel aastal varasematega võrreldes tunduvalt suurenenud.

Joonis 5. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Joonisel on näidatud õpingute lõpetamise õppeaasta.

Töist tulu teeninud välisvilistlaste arv on viimasel õppeaastal 272 inimese võrra suurenenud ja sellega koos on peaaegu kahekordistunud nende makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma (tabel 15). Õppeaasta 2021/22 jooksul maksid eelmise (2020/21) õppeaasta välisvilistlased Eestis kokku 2,9 miljonit eurot tulumaksu ja 5,5 miljonit eurot sotsiaalmaksu. Ka kohalikest üliõpilastest vilistlaste poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summad on aastaga suurenenud.

Tabel 15. Töist tulu teeninud vilistlaste arvud ja väljamakstud kogusummad lõpetamisele järgneval õppeaastal (miljonites eurodes)

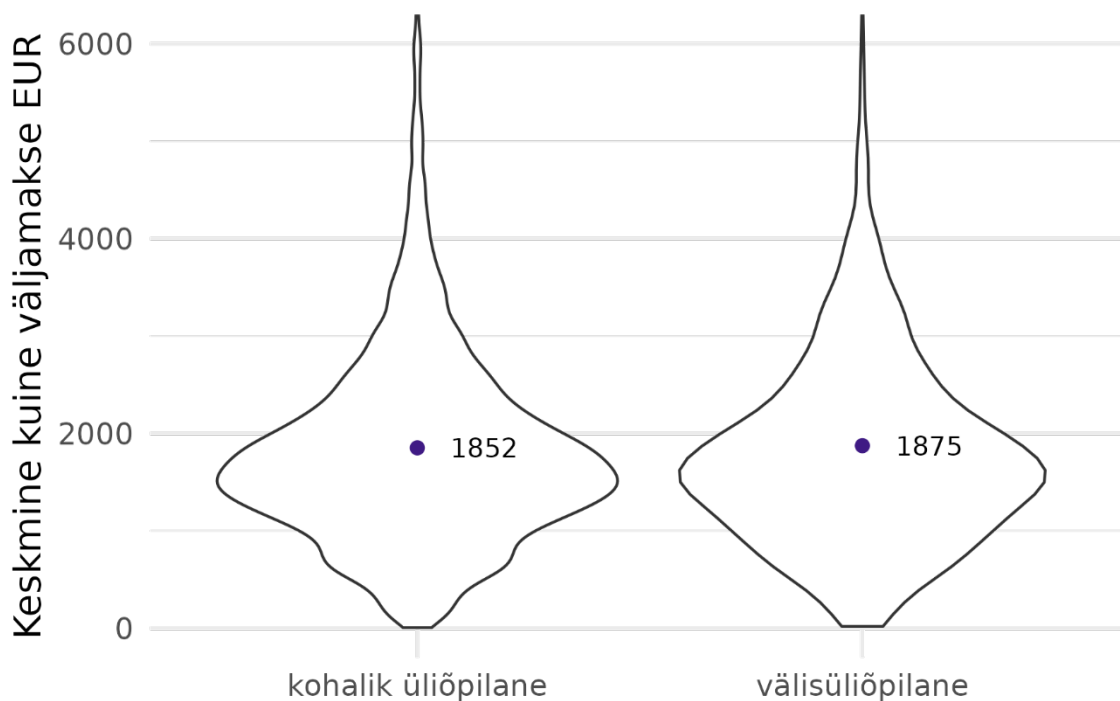
Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Kohalik üliõpilane	116,1	19,5	38,3	6877
	Välisüliõpilane	7,4	1,2	2,4	478
2019/20	Kohalik üliõpilane	126,3	21,7	41,7	6867
	Välisüliõpilane	9	1,5	3	587
2020/21	Kohalik üliõpilane	146	25,7	48,2	7218
	Välisüliõpilane	16,5	2,9	5,5	859

Nii kohalikud vilistlased kui välisvilistlased teenivad lõpetamise järel rohkem kui õppimise ajal. Viimasel aastal on nii kohalikele kui välisvilistlastele tehtud väljamaksed suurenenud märkimisväärselt (tabel 16). Seejuures on summaarne aastane väljamakse inimese kohta välisüliõpilastel vaid umbes 1000 euro võrra väiksem kui kohalikel. Varasematel aastatel on see vahe olnud suurem.

Tabel 16. Töist tulu teeninud vilistlastele tehtud keskmised aastased väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal

Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Kohalik üliõpilane	16889	2840	5571	6877
	Välisüliõpilane	15380	2542	5093	478
2019/20	Kohalik üliõpilane	18397	3155	6072	6867
	Välisüliõpilane	15339	2553	5075	587
2020/21	Kohalik üliõpilane	20228	3561	6673	7218
	Välisüliõpilane	19251	3332	6368	859

Keskmine väljamakse on vilistlastel üliõpilastega võrreldes kõrgem, seda eriti välisvilistlastel (joonis 6). Lisaks on näha, et keskmised väljamakstavad summad on kohalikel ja välisvilistlastel praktiliselt ühesuured.

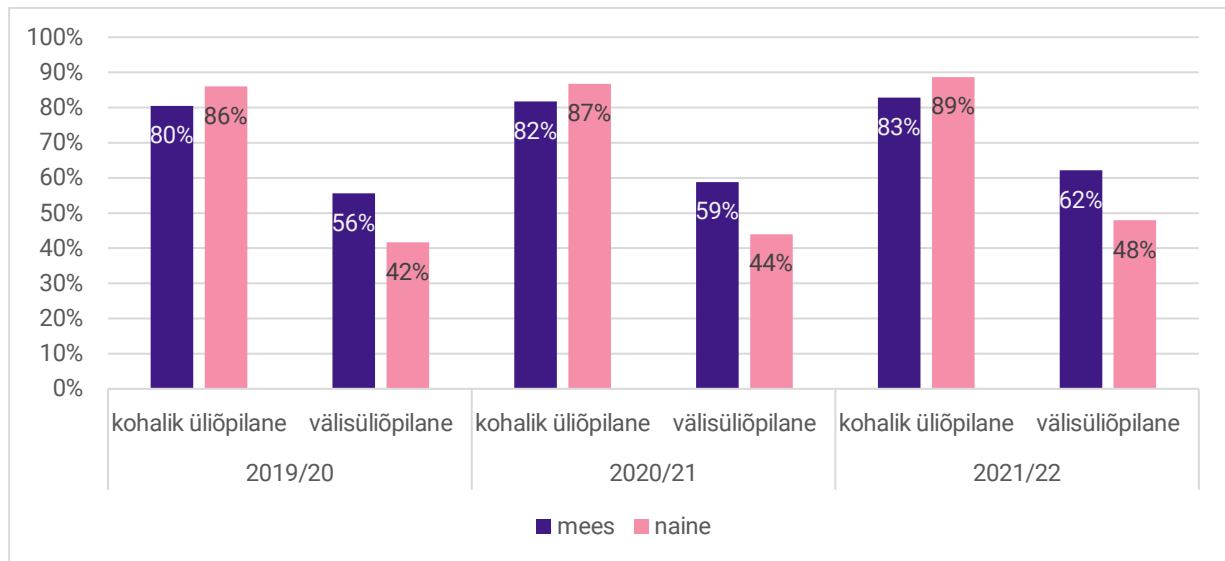

Joonis 6. Keskmine kuine väljamakse 2020/2021. õppeaasta vilistlastel ja väljamaksete jaotus.

SUGU

Õppijad

Töötamises on näha selgeid soolisi erinevusi kohalike ja välisüliõpilaste vahel. Kui kohalike üliõpilaste seas töötavad suurema tõenäosusega naised, siis välisüliõpilaste seas on üliõpilaste osakaal suurem just meeste seas (joonis 7). Nii meeste kui naiste seas on töötavate välisüliõpilaste osakaal 2021/22 õppeaastal eelmise õppeaastaga võrreldes tõusnud.

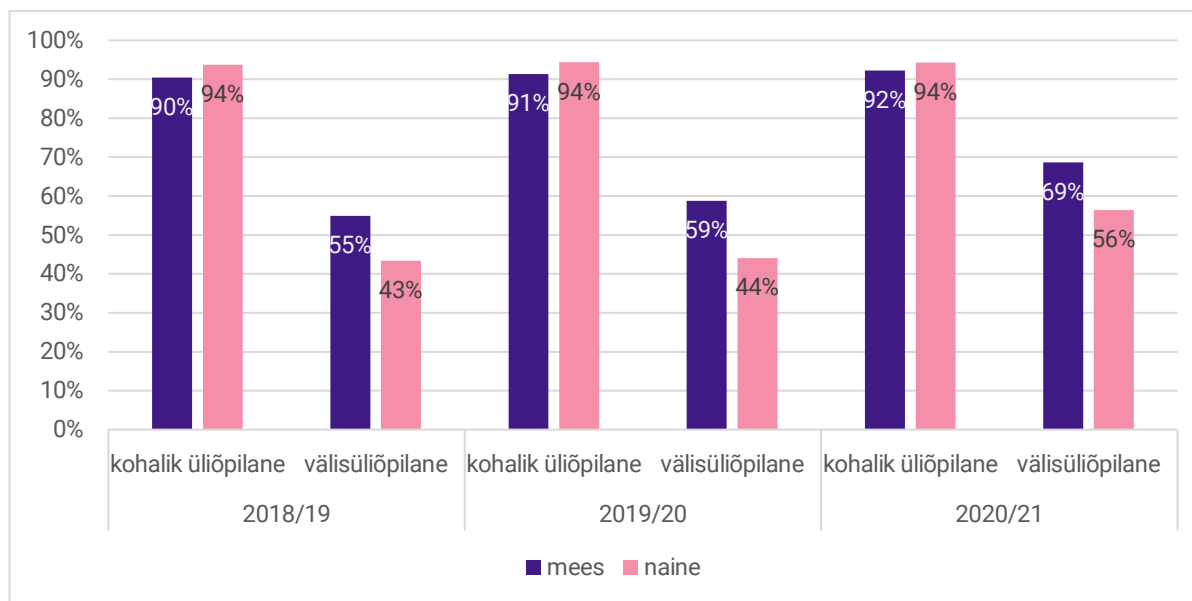
Joonis 7. Töötavate üliõpilaste osakaal soo järgi

Välisüliõpilaste üldarvud õppeaastal 2021/22 (kelle hulgast töötavate inimeste osakaal on arvatud) on esitatud lisas 1.

Vilistlased

Vilistlaste puhul võib viimasel aastal näha Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaalu tõusu nii meeste kui naiste hulgas (joonis 8). Kui õppeaastal 2020/2021 töötas 59% meessoost ja 44% naissoost eelneva aasta välisvilistlastest, siis 2021/22 õppeaastal 69% meestest ja 56% naistest.

Ka õppeaastal 2020/21 õpingud lõpetanud välisüliõpilaste üldarvud soo järgi on esitatud lisas 1.

Joonis 8. Vilistlaste töötamine õpingute järgselt lõpetamise õppeaasta ja soo järgi

HARIDUSASTE

Õppijad

Õppijate töötamises on selged erinevused tulenevalt sellest, millisel haridusastmel nad õpivad (tabel 17). Töötavate kohalike üliõpilaste osakaal on kõige suurem magistri- ja doktoriõppes (kõigil vaadeldud õppeaastatel üle 90%). Välisüliõpilaste puhul on kõige suurem töötajate osakaal rakenduskõrgharidusõppes (kus aga on pigem vähem inimesi), järgnevad doktori- ja magistriõpe. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal integreeritud õppes, kus õpingute kõrvalt töötavad vaid üksikud. Õppeaastal 2021/22 on töötavate välisüliõpilaste osakaal võrreldes varasema aastaga tõusnud kõigil haridusastmetel peale magistriõppe.

Tabel 17. Töötavate üliõpilaste osakaal haridusastme järgi

	2019/20		2020/21		2020/21	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Bakalaureuseõpe	77%	44%	78%	43%	80%	49%
Rakenduskõrgharidusõpe	85%	72%	86%	73%	87%	77%
Integreeritud õpe	80%	2%	84%	3%	85%	6%
Magistriõpe	92%	56%	93%	61%	94%	61%
Doktoriõpe	93%	51%	92%	59%	94%	67%

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu on Eestis 2021/22 õppeaasta jooksul maksnud magistriastme välisüliõpilased: vastavalt 2,3 miljonit eurot tulu- ja 4,6 miljonit eurot sotsiaalmaksu (tabel 18). Sellel haridusastmel on ka tulu teeninud üliõpilaste arv kõige suurem. Järgnevad bakalaureuse- ja doktoriõppe üliõpilased.

Tabel 18. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi*

Õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2019/20	Bakalaureuseõpe	4,1	0,6	1,4	582
	Rakenduskõrgharidusõpe	2,1	0,3	0,7	264
	Magistriõpe	11,7	1,8	3,9	1218
	Doktoriõpe	3	0,5	1	293
	KOKKU	21,0	3,1	7,0	2360
2020/21	Bakalaureuseõpe	4,1	0,6	1,4	508
	Rakenduskõrgharidusõpe	2,4	0,3	0,8	278
	Magistriõpe	12,6	2	4,2	1122
	Doktoriõpe	4,3	0,7	1,4	377
	KOKKU	23,4	3,6	7,8	2289
2021/22	Bakalaureuseõpe	5	0,8	1,7	540
	Rakenduskõrgharidusõpe	3,3	0,5	1,1	275
	Magistriõpe	13,9	2,3	4,6	1078
	Doktoriõpe	6,3	1	2,1	488
	KOKKU	28,5	4,6	9,4	2396

* Tabelist on välja jäetud haridusastmed, kus grupi suurus oli alla 20 inimese.

Vilistlased

Sarnaselt varasemate aastatega on lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal kõige suurem rakenduskõrgharidusõppes (87%) ning magistriõppes (71%). Töötavate välisvilistlaste osakaal on suurenenud kõigis haridusgruppides, eriti märgatavalt just madalamatel haridusastmetel (tabel 19).

Tabel 19. Vilistlaste töötamised lõpetamise õppeaasta ja lõpetatud haridusastme järgi

	2018/19		2019/20		2020/21	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Bakalau-reuseõpe	89%	31%	90%	37%	91%	49%
Rakenduskõrg-haridusõpe	94%	81%	94%	71%	95%	87%
Integreeritud õpe	95%	7%	96%	...	93%	...
Magistriõpe	95%	57%	95%	59%	96%	71%
Doktoriõpe	91%	49%	97%	59%	96%	62%

Õppeaastal 2021/22 maksid eelmise aasta välisvilistlastest Eestis kõige suuremaid summasid tuluja sotsiaalmaksuna magistriõppe vilistlased (tabel 20). Neid oli ka arvuliselt kõige rohkem.

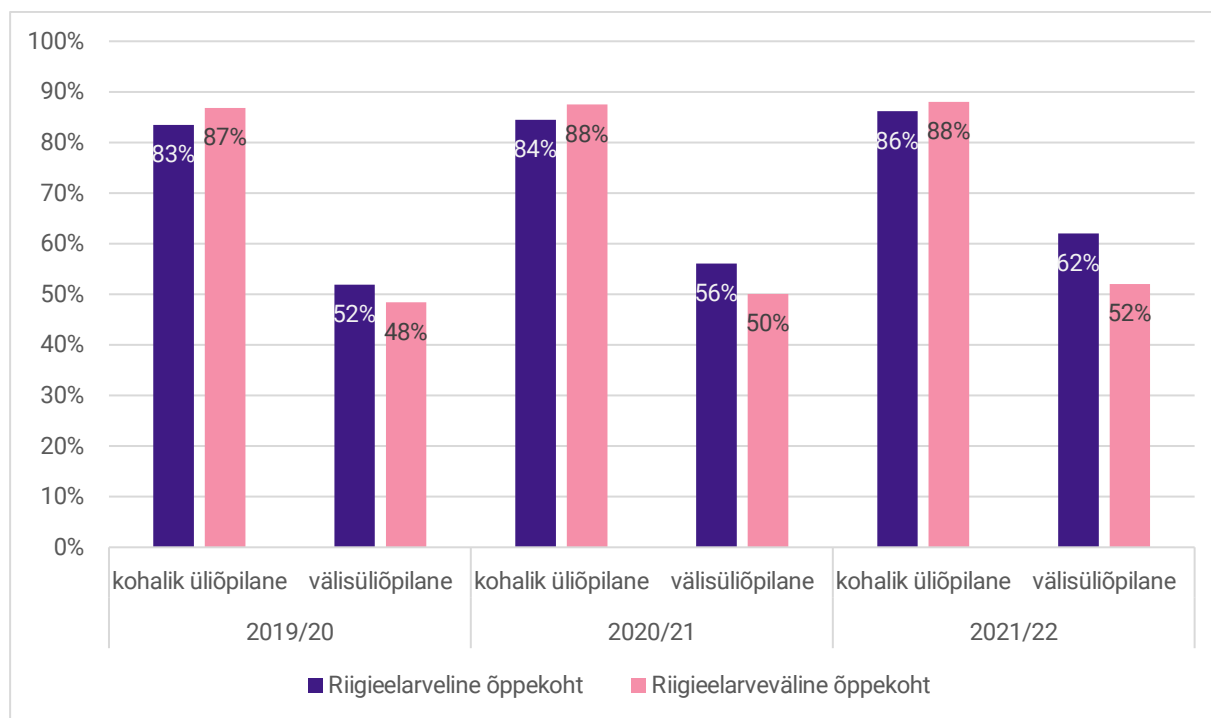
Tabel 20. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi. Tabelis ei näidata gruppe, mille suurus on alla 20 inimese (praegu integreeritud õppe üliõpilased).

Lõpetamise õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Bakalaureuseõpe	0,9	0,1	0,3	70
	Rakenduskõrgharidusõpe	0,5	0,1	0,2	48
	Magistriõpe	5,3	0,9	1,8	334
	Doktoriõpe	0,5	0,1	0,2	23
	KOKKU	7,4	1,2	2,4	478
2019/20	Bakalaureuseõpe	1,3	0,2	0,4	106
	Rakenduskõrgharidusõpe	0,3	0	0,1	31
	Magistriõpe	6,9	1,2	2,3	424
	Doktoriõpe	0,4	0,1	0,1	25
	KOKKU	9	1,5	3	587
2020/21	Bakalaureuseõpe	2,7	0,5	0,9	158
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,1	0,2	0,4	61
	Magistriõpe	11,9	2,1	3,9	601
	Doktoriõpe	0,8	0,2	0,3	38
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859

ÕPINGUTE FINANTSEERIMISE VIIS

Õppijad

Jooniselt 9 selgub, et riigieelarvevälisel kohal õppivad kohalikud üliõpilased töötavad kõigil aastatel rohkem kui riigieelarvelisel kohal õppijad. Välisüliõpilaste puhul on riigieelarvelisel õppekohal õppijate seas töötajate osakaal olnud kõrgem kui riigieelarvevälisel õppekohal õppijate seas.

Joonis 9. Töötavate üliõpilaste osakaal finantseerimise viisi järgi

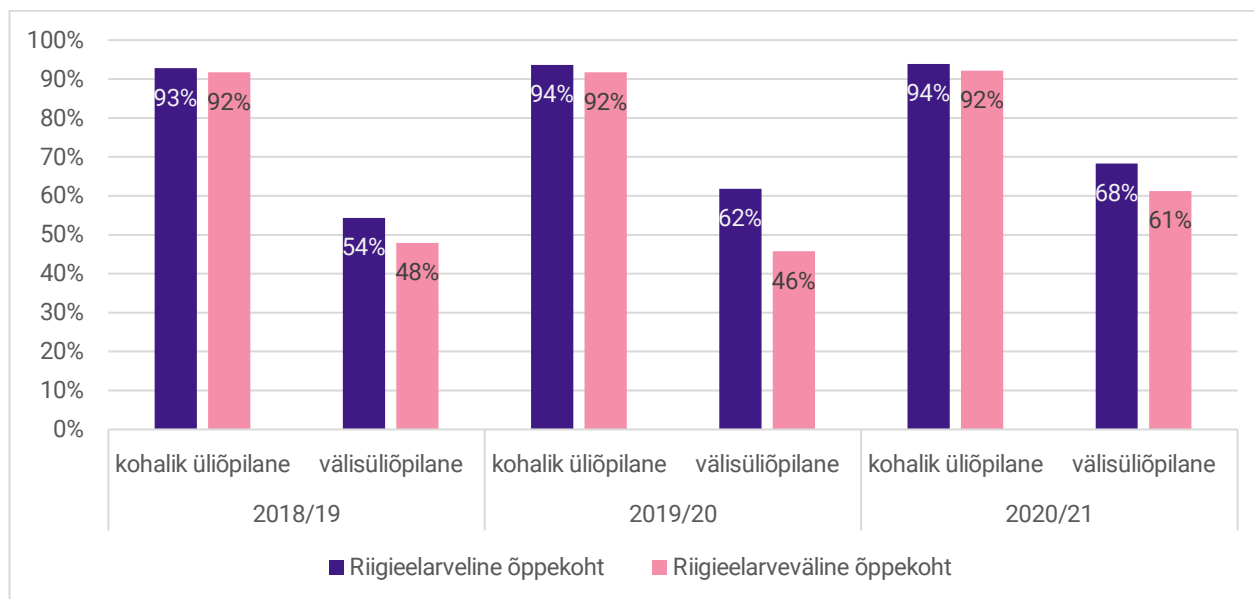
Kuna välisüliõpilaste seas on rohkem riigieelarvevälisel õppekohal õppijaid, on ka nende poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summad suuremad kui riigieelarvelisel õppekohal õppijatel (tabel 21).

Tabel 21. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õpingute finantseerimise viisi järgi

Õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2019/20	Riigieelarveline õppekoht	8,5	1,4	2,8	923
	Riigieelarveväline õppekoht	12,5	1,8	4,1	1439
	KOKKU	21,0	3,1	7,0	2360
2020/21	Riigieelarveline õppekoht	10,1	1,7	3,3	949
	Riigieelarveväline õppekoht	13,4	2	4,4	1343
	KOKKU	23,4	3,6	7,8	2289
2021/22	Riigieelarveline õppekoht	12,8	2,2	4,2	1028
	Riigieelarveväline õppekoht	15,7	2,4	5,2	1372
	KOKKU	28,5	4,6	9,4	2396

Vilistlased

Analüüsist on näha, et välisvilistlaste puhul jäävad veidi sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle riigieelarvelisel õppekohal õppinud (joonis 10). See erinevus on osaliselt põhjustatud ka asjaolust, et erinevatel õppeastmetel õppivate ja erinevate päritoluriikidega üliõpilaste hulgas on riigieelarvelisel õppekohal õppijate osakaalud erinevad. Näiteks valdav osa Soomest pärit üliõpilastest õpib riigieelarvevälisel õppekohal. Samas on vahe riigieelarveliselt ja riigieelarveväliselt kohalt Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaaludes viimase aasta jooksul vähenenud.

Joonis 10. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja õpingute finantseerimise viisi lõikes

Makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad oli viimasel vaadatud õppeaastal kõrgemad riigieelarvevälisel õppekohal õppinud välisvilistlastel (tabel 22). Nemad panustasid õppeaastal 2021/22 Eesti riigieelarvesse tulu- ja sotsiaalmaksuna kokku 5,3 miljonit eurot.

Tabel 22. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) finantseerimise viisi järgi

Lõpetamise õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Riigieelarveline õppekoht	2,9	0,5	1	160
	Riigieelarveväline õppekoht	4,5	0,7	1,5	318
	KOKKU	7,4	1,2	2,4	478
2019/20	Riigieelarveline õppekoht	4,9	0,8	1,6	278
	Riigieelarveväline õppekoht	4,1	0,7	1,4	309
	KOKKU	9	1,5	3	587
2020/21	Riigieelarveline õppekoht	6,1	1,1	2	290
	Riigieelarveväline õppekoht	10,5	1,8	3,5	569
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859

ÕPPEASUTUS

Õppijad

Küllaltki suured on erinevused üliõpilaste töötamises õppeasutuse järgi (tabel 23). Keskmisest saadudamini töötavad õppimise kõrvalt Tallinna kõrgkoolide välisüliõpilased. Vähem töötavad Tartus asuvate ülikoolide ning EKA ja EMTA üliõpilased. Töötavate välisüliõpilaste osakaal on aastases võrdluses suurenenud peaaegu kõigis ülikoolides.

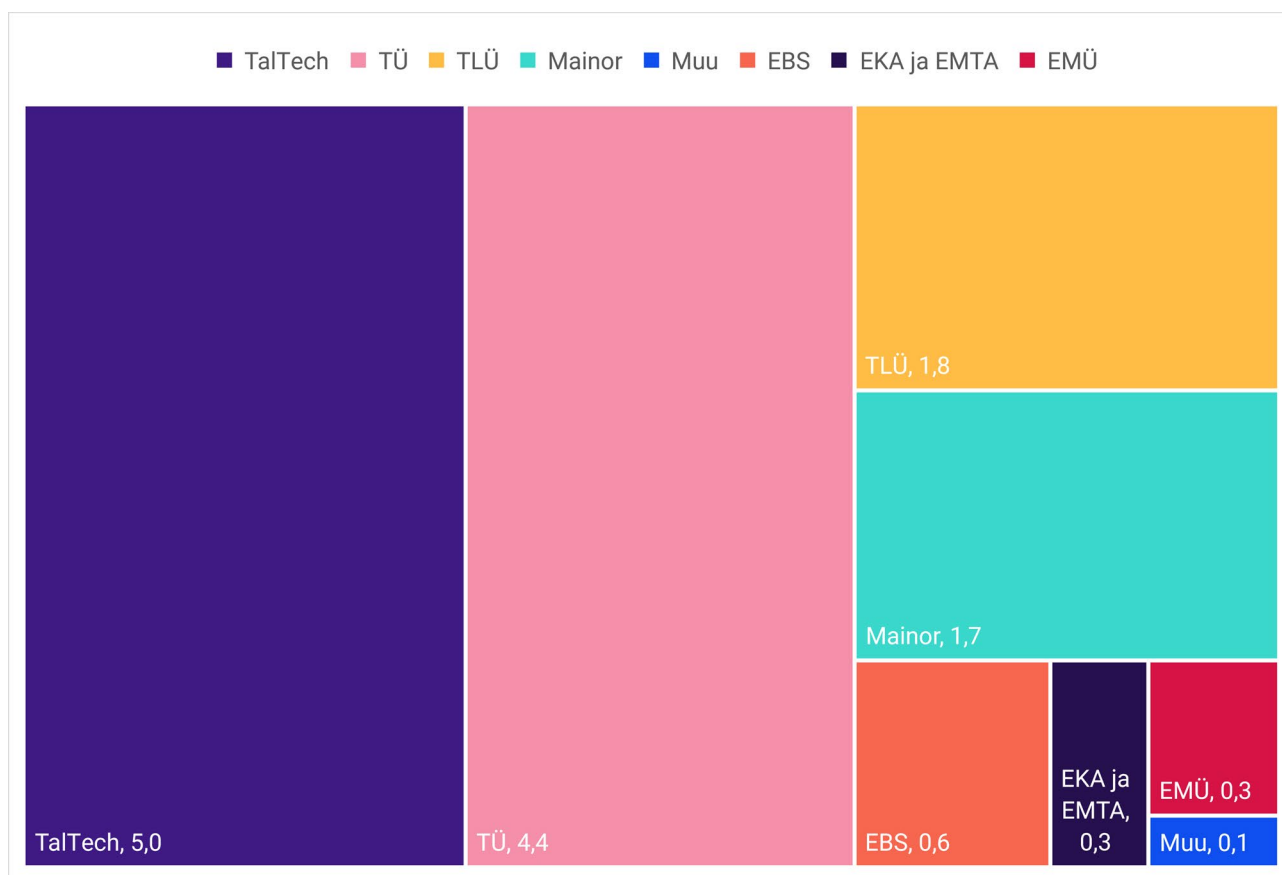
Tabel 23. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppeasutuse järgi

	2019/20		2020/21		2021/22	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS	85%	51%	85%	53%	82%	56%
EKA ja EMTA	79%	29%	77%	34%	79%	39%
EMÜ	80%	17%	81%	18%	83%	27%
Mainor	88%	80%	90%	77%	88%	81%
Muu	86%	70%	87%	57%	90%	68%
TalTech	85%	58%	86%	62%	86%	65%
TLÜ	87%	54%	87%	59%	89%	61%
TÜ	81%	39%	83%	42%	85%	49%

Välisüliõpilaste hulgas panustavad maksudena Eestis kõige rohkem Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli üliõpilased (joonis 11 ja tabel 24). Õppeaastal 2021/22 maksid Tallinna Tehnikaülikoolis õppivad välisüliõpilased Eestis kokku tulumaksu 1,6 miljonit eurot ja sotsiaalmaksu 3,2 miljonit eurot. Tartu Ülikooli välisüliõpilased maksid tulumaksuna 1,5 ja sotsiaalmaksuna 2,9 miljonit eurot. Tartu Ülikoolis oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem (752).

Tabel 24. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õppeasutuse järgi

Õppeaasta	Õppeasutus	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2019/20	EBS	1	0,2	0,3	73
	EKA ja EMTA	0,3	0,1	0,1	77
	EMÜ	0,3	0	0,1	46
	Mainor	2,7	0,3	0,9	331
	Muu	0,3	0	0,1	42
	TalTech	8,7	1,4	2,9	888
	TLÜ	2,7	0,4	0,9	342
	TÜ	4,9	0,8	1,6	564
	KOKKU	21,0	3,1	7,0	2360
2020/21	EBS	1,1	0,2	0,4	75
	EKA ja EMTA	0,4	0,1	0,1	81
	EMÜ	0,4	0,1	0,1	52
	Mainor	3,2	0,4	1,1	359
	TalTech	9,7	1,6	3,2	781
	TLÜ	3,1	0,5	1	332
	TÜ	5,5	0,9	1,8	595
	KOKKU	23,4	3,6	7,8	2289
2020/21	EBS	1,1	0,2	0,4	73
	EKA ja EMTA	0,6	0,1	0,2	100
	EMÜ	0,6	0,1	0,2	83
	Mainor	3,7	0,5	1,2	305
	Muu	0,2	0	0,1	27
	TalTech	9,9	1,7	3,3	702
	TLÜ	3,8	0,6	1,2	356
	TÜ	8,7	1,5	2,9	752
	KOKKU	28,5	4,6	9,4	2396

Joonis 11. Välisüliõpilaste makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma õppeaastal 2021/22 õppeasutuse järgi (miljonites eurodes)

Vilistlased

Lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaal on kõige suurem erakõrgkoolides ning Tallinnas asuvates kõrgkoolides (tabel 25). Erandiks on EKA ja EMTA, kuigi ka nende puhul on Eestisse tööle jäänud vilistlaste osakaal viimase aastaga märkimisväärselt suurenenud. Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaal ongi suurenenud kõigis kõrgkoolides.

Tabel 25. Järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal õppeasutuse lõikes. Tabelis ei näidata grupe, mille suurus on vähem kui 20 inimest.

	2018/19		2019/20		2020/21	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS	93%	52%	90%	33%	91%	69%
EKA ja EMTA	85%	27%	85%	32%	87%	42%
EMÜ	92%	19%	91%	17%	95%	33%
Mainor	95%	84%	91%	78%	96%	89%
Muu	95%	91%	96%	80%	97%	...
TalTech	93%	51%	93%	57%	93%	67%
TLÜ	93%	49%	94%	50%	94%	68%
TÜ	91%	44%	93%	52%	93%	57%

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2021/22 õppeaastal Eestis töötamiselt kõige rohkem maksnud Tallinna Tehnikaülikoolis ja Tartu Ülikoolis oma õpingud lõpetanud välisüliõpilased (tabel 26). Neid on ka arvuliselt kõige rohkem.

Tabel 26. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppeasutuse järgi

Lõpetamise õppeaasta	Õppeasutus	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Vilistlaste arv
2018/19	EKA ja EMTA	0,2	0,04	0,07	20
	Mainor	0,3	0,04	0,09	30
	TalTech	3	0,5	1	177
	TLÜ	0,7	0,1	0,2	49
	TÜ	2,3	0,4	0,7	128
2019/20	EKA ja EMTA	0,2	0,04	0,07	25
	Mainor	0,4	0,05	0,14	39
	TalTech	3,7	0,6	1,2	229
	TLÜ	0,8	0,1	0,3	72
	TÜ	3,2	0,6	1,1	178
2020/21	EBS	0,7	0,1	0,2	24
	EKA ja EMTA	0,3	0,05	0,1	33
	Mainor	1,9	0,3	0,6	116
	TalTech	6,8	1,2	2,2	321
	TLÜ	2,2	0,4	0,7	127
	TÜ	4,4	0,8	1,5	219

ÕPPEVALDKOND

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta erinevates valdkondades on esitatud tabelis 27. Sealt võib näha, et kohalikest üliõpilastest töötavad kõige suurema tõenäosusega hariduse valdkonna õppurid. Kõige väiksem oli töötavate kohalike üliõpilaste osakaal 2021/22 õppeaastal loodusteaduste, matemaatika ja statistika valdkonnas, kus õpingute kõrvalt töötab 78% kohalikest üliõpilastest. Välisüliõpilaste seas on õppeaastal 2021/22 töötavate õppijate osakaal kõige suurem IKT valdkonnas, kus õpingute ajal töötab kolmveerand üliõpilastest. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria õppevaldkonnas ning tervise ja heaolu alal. Mõlemas on töötavate välisüliõpilaste osakaal aga aja jooksul pisut tõusnud. Töötavate välisüliõpilaste osakaalu tõusu on viimastel õppeaastatel näha varasemalt väikese töötajate arvuga silma paistnud hariduse valdkonna välisüliõpilaste seas.

Tabel 27. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppevaldkonna järgi

	2019/20		2020/21		2021/22	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	91%	37%	92%	42%	93%	53%
Humanitaaria ja kunstid	77%	38%	77%	38%	79%	46%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	85%	45%	87%	50%	90%	52%
Ärindus, haldus ja õigus	88%	58%	89%	60%	90%	64%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	75%	38%	76%	41%	78%	49%
IKT	79%	67%	82%	74%	83%	74%
Tehnika, tootmine ja ehitus	83%	61%	84%	69%	85%	70%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	77%	6%	77%	9%	79%	13%
Tervis ja heaolu	86%	29%	88%	25%	90%	32%

Õppevaldkonna järgi vaadates maksid Eestis 2021/22 õppeaastal kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu ärinduse, halduse ja õiguse valdkonna üliõpilased, kokku 4,5 miljonit eurot (tabel 28). Selles valdkonnas oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem. IKT valdkonnas oli tulu teeninud välisüliõpilaste arv küll väiksem, kuid makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma oli ligi 4 miljonit eurot.

Tabel 28. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2019/20	Haridus	0,3	0,04	0,1	37
	Humanitaaria ja kunstid	1,6	0,24	0,54	261
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,8	0,25	0,6	221
	Ärindus, haldus ja õigus	7,7	1,08	2,54	850
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,9	0,13	0,3	134
	IKT	5,3	0,91	1,76	435
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,8	0,43	0,94	356
	Tervis ja heaolu	0,5	0,06	0,15	57
	KOKKU	21,0	3,1	7,0	2360
2020/21	Haridus	0,4	0,05	0,12	43
	Humanitaaria ja kunstid	1,7	0,26	0,56	244
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,8	0,26	0,6	215
	Ärindus, haldus ja õigus	8	1,15	2,66	784
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	1,1	0,16	0,36	156
	IKT	6,6	1,13	2,18	461
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,2	0,5	1,07	321
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	0,2	0,03	0,07	20
	Tervis ja heaolu	0,5	0,08	0,17	52
	KOKKU	23,4	3,6	7,8	2289
2021/22	Haridus	0,5	0,08	0,17	62
	Humanitaaria ja kunstid	2,1	0,32	0,69	298
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	2,6	0,4	0,86	220
	Ärindus, haldus ja õigus	9,3	1,44	3,09	752
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	1,7	0,26	0,56	210
	IKT	7,8	1,38	2,57	453
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,6	0,59	1,19	302
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	0,2	0,03	0,07	31
	Tervis ja heaolu	0,7	0,11	0,23	71
	KOKKU	28,5	4,6	9,4	2396

Vilistlased

Välisvilistlaste seas paistab silma, et praktiliselt kõigis õppevaldkondades on Eestisse tööle jäävate välisvilistlaste osakaal suurenenud (tabel 29). Kahe aasta vaates on tõus kõige suurem hariduse valdkonnas. Samas tuleb arvestada, et selles valdkonnas on välisvilistlaste arv kokku veel üsna väike (kokku alal 30 inimese). Kõige suurem on lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse alal.

Tabel 29. Vilistlaste töötamine õpingute lõpetamise järgselt õppevaldkonna järgi

	2018/19		2019/20		2020/21	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	96%	...	98%	30%	96%	58%
Humanitaaria ja kunstid	86%	40%	87%	44%	88%	51%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	92%	43%	93%	48%	95%	57%
Ärindus, haldus ja õigus	94%	48%	94%	46%	94%	64%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	86%	55%	85%	43%	87%	57%
IKT	93%	72%	95%	73%	95%	82%
Tehnika, tootmine ja ehitus	93%	67%	93%	77%	95%	79%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	92%	...	91%	...	93%	...
Tervis ja heaolu	95%	27%	97%	40%	96%	28%

Õppeaastal 2021/22 maksid eelmisel õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu Eestis töötamiselt ärianduse, halduse ja õiguse valdkonna lõpetajad, kokku 2,7 miljonit eurot. Järgnesid IKT valdkonna lõpetajad, kokku 2,5 miljoni euroga (tabel 30).

Tabel 30. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Lõpetamise õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Humanitaaria ja kunstid	0,7	0,1	0,2	56
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0,9	0,1	0,3	61
	Ärindus, haldus ja õigus	1,8	0,3	0,6	133
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,3	0,05	0,1	32
	IKT	1,8	0,3	0,6	86
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,6	0,3	0,5	99
2019/20	Humanitaaria ja kunstid	0,6	0,1	0,2	72
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	0,8	0,1	0,3	53
	Ärindus, haldus ja õigus	2,6	0,4	0,9	173
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,6	0,1	0,2	44
	IKT	2,1	0,4	0,7	98
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,9	0,3	0,6	130
2020/21	Humanitaaria ja kunstid	1,2	0,2	0,4	99
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,2	0,2	0,4	75
	Ärindus, haldus ja õigus	5,5	0,9	1,8	291
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,7	0,1	0,2	47
	IKT	4,8	0,9	1,6	174
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,7	0,5	0,9	146

KODAKONDSUS

Õppijad

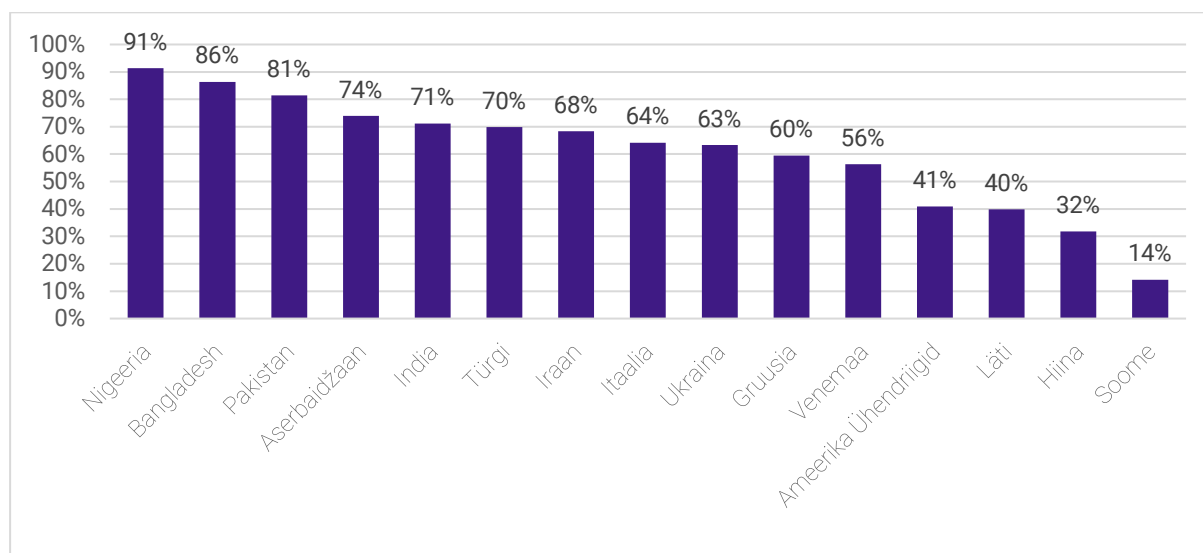
Käesolevas raportis on õppijate ja vilistlaste päritolumaa mõõtmise osas tehtud oluline muudatus. Kui varasematel kordadel vaadati õppijate ja vilistlaste elukohamaad, siis nüüd on kasutusel kodakondsusriik EHISes märgitu järgi. Seega ei ole tulemused eelmistes raportites esitatuga otseselt võrreldavad.

Kodakondsusregiooni järgi vaadates töötavad kõige suurema tõenäosusega Aafrika ja Aasia riikide kodakondsusega välisüliõpilased ning vähem Põhja- ja Lääne-Euroopa kodakondsusega üliõpilased (tabel 31). 2021/22 õppeaastal on õpingute kõrvalt töötavate välisüliõpilaste osakaal suurenenud kõigi regioonide puhul.

Tabel 31. Töötavate välisüliõpilaste osakaalud vastavalt kodakondsusriigi regioonile²¹

	2019/20	2020/21	2021/22
Aafrika	83%	84%	88%
Aasia	58%	64%	66%
Ameerika	41%	49%	50%
Ida-Euroopa	55%	54%	59%
Lääne-Euroopa	25%	29%	35%
Lõuna-Euroopa	37%	47%	60%
Põhja-Euroopa	19%	17%	20%

Joonisel 12 on näidatud töötavate välisüliõpilaste osakaalud 15 suurema välisüliõpilaste arvuga kodakondsusriigis. Üksikute riikide järgi on töötavate välisüliõpilaste osakaal suurem Nigeeria ja Bangladeshi kodakondsusega üliõpilaste seas. Nendest vaadatud riikidest kõige väiksema tõenäosusega töötavad Soomest pärit üliõpilased.

Joonis 12. Töötavate üliõpilaste osakaal suurema välisüliõpilaste arvuga kodakondsusriikide loikes õppeaastal 2021/2022

²¹ Riikide jagamine regioonidesse põhineb klassifikaatoril: <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/>

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2021/22 õppeaastal kõige rohkem maksnud Aasia regioonist pärit välisüliõpilased, kokku 5,8 miljonit eurot (tabel 32). Neile järgnevad Euroopast pärit välisüliõpilased.

Tabel 32. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) kodakondsusregiooni järgi

Õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2019/20	Aafrika	4	0,5	1,3	512
	Aasia	9	1,4	3	995
	Ameerika	1,2	0,2	0,4	105
	Ida-Euroopa	3,7	0,6	1,2	444
	Lääne-Euroopa	0,5	0,1	0,1	29
	Lõuna-Euroopa	0,6	0,1	0,2	68
	Põhja-Euroopa	1,9	0,3	0,6	190
	KOKKU		21,0	3,1	7,0
2020/21	Aafrika	4,6	0,6	1,5	472
	Aasia	10,3	1,6	3,4	988
	Ameerika	1,5	0,3	0,5	120
	Ida-Euroopa	4,2	0,6	1,4	440
	Lääne-Euroopa	0,4	0,1	0,1	32
	Lõuna-Euroopa	0,7	0,1	0,2	73
	Põhja-Euroopa	1,6	0,3	0,5	147
	KOKKU		23,4	3,6	7,8
2020/21	Aafrika	6,1	0,9	2	458
	Aasia	11,9	1,9	3,9	976
	Ameerika	1,7	0,3	0,5	127
	Ida-Euroopa	5,3	0,8	1,8	509
	Lääne-Euroopa	0,5	0,1	0,2	46
	Lõuna-Euroopa	1,1	0,2	0,4	92
	Põhja-Euroopa	1,6	0,3	0,5	170
	KOKKU		28,5	4,6	9,4

Vilistlased

Ka välisüliõpilastest vilistlaste puhul jäävad pärast õpingute lõpetamist Eestisse tööle rohkem Aafrika, Ida-Euroopa või Aasia kodakondsusega üliõpilased (tabel 33). Samal ajal Lääne- või Põhja-Euroopa riikide kodakondsusega pärit välisüliõpilastest jäi õpingute lõpetamise järel Eestisse tööle alla veerandi.

Tabel 33. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja kodakondsusregiooni järgi

	2018/19	2019/20	2020/21
Aafrika	83%	82%	87%
Aasia	61%	63%	76%
Ameerika	40%	50%	61%
Ida-Euroopa	59%	66%	70%
Lääne-Euroopa	...	15%	17%
Lõuna-Euroopa	41%	42%	38%
Põhja-Euroopa	13%	14%	22%

Välisüliõpilastest vilistlaste väljamaksete puhul saab välja tuua vaid neli suuremat kodakondsusregiooni: Aasia, Aafrika, Euroopa ja kõik ülejäänud koos (tabel 34). Suurema maksupanuse on andnud regioonid, kus töötavaid üliõpilasi on rohkem. Kõigi regioonide puhul on aga makstud maksude kogusummad 2021/22 õppeaastal tunduvalt suuremad kui aasta varem. Aafrika ja Aasia kodakondsuse puhul on maksusummad isegi kahekordistunud.

Tabel 34. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) kodakondsusregiooni järgi

Lõpetamise õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Aafrika	1,3	0,2	0,4	104
	Aasia	3,2	0,5	1,1	202
	Euroopa	2,3	0,4	0,8	142
	Muu	0,5	0,1	0,2	30
2019/20	Aafrika	1,5	0,2	0,5	114
	Aasia	4,1	0,7	1,4	253
	Euroopa	2,8	0,5	0,9	178
	Muu	0,6	0,1	0,2	42
2020/21	Aafrika	3,6	0,59	1,2	184
	Aasia	8,3	1,43	2,7	417
	Euroopa	3,6	0,63	1,2	204
	Muu	1,1	0,21	0,4	54

ETTEVÕTTE TEGEVUSALA

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta ettevõtte peamise tegevusala järgi on esitatud tabelis 35. Sealt võib näha, et õppeaastal 2021/22 olid kohalike ja välisüliõpilaste töötamise alad osaliselt sarnased. Mõlemal juhul olid TOP 5 tegevusala seas info ja side ning haridus. Kohalikud üliõpilased töötavad välisüliõpilastega võrreldes sagedamini tervishoius ning avaliku halduse ja riigikaitse alal, välisüliõpilased jälle teeninduses ning töötlevas tööstuses. Eelmise aastaga võrreldes on veidi suurenenud nii nende välisüliõpilaste arv, kes töötavad ettevõtetes, mille tegevusalaks on info ja side kui hariduse alal töötavate välisüliõpilaste arv. Vähenenud on haldus- ja abitegevuste ning majutuse ja toitlustuse alal töötavate välisüliõpilaste arv.

Tabel 35. TOP 5 ettevõtte tegevusala, kus üliõpilased töötavad (tabelis üliõpilaste arv)

	Kohalik üliõpilane		Välisüliõpilane	
	Tegevusala	Arv	Tegevusala	Arv
2019/20	Haridus	6736	Info ja side	668
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5151	Majutus ja toitlustus	510
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4244	Haridus	465
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4094	Haldus- ja abitegevused	393
	Info ja side	4025	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	273
2020/21	Haridus	7230	Info ja side	684
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5182	Haridus	520
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4490	Haldus- ja abitegevused	371
	Info ja side	4363	Töötlev tööstus	344
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4320	Majutus ja toitlustus	344
2021/22	Haridus	7567	Info ja side	762
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	5082	Haridus	623
	Info ja side	4900	Töötlev tööstus	445
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	4658	Haldus- ja abitegevused	281
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	4613	Majutus ja toitlustus	273

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu maksid 2021/22 õppeaastal välisüliõpilased, kes töötasid info ja side tegevusalal, kokku 4,1 miljonit eurot (tabel 36). Tegevusaladest järgnevad haridus, töötlev tööstus ning finants- ja kindlustustegevus.

Tabel 36. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

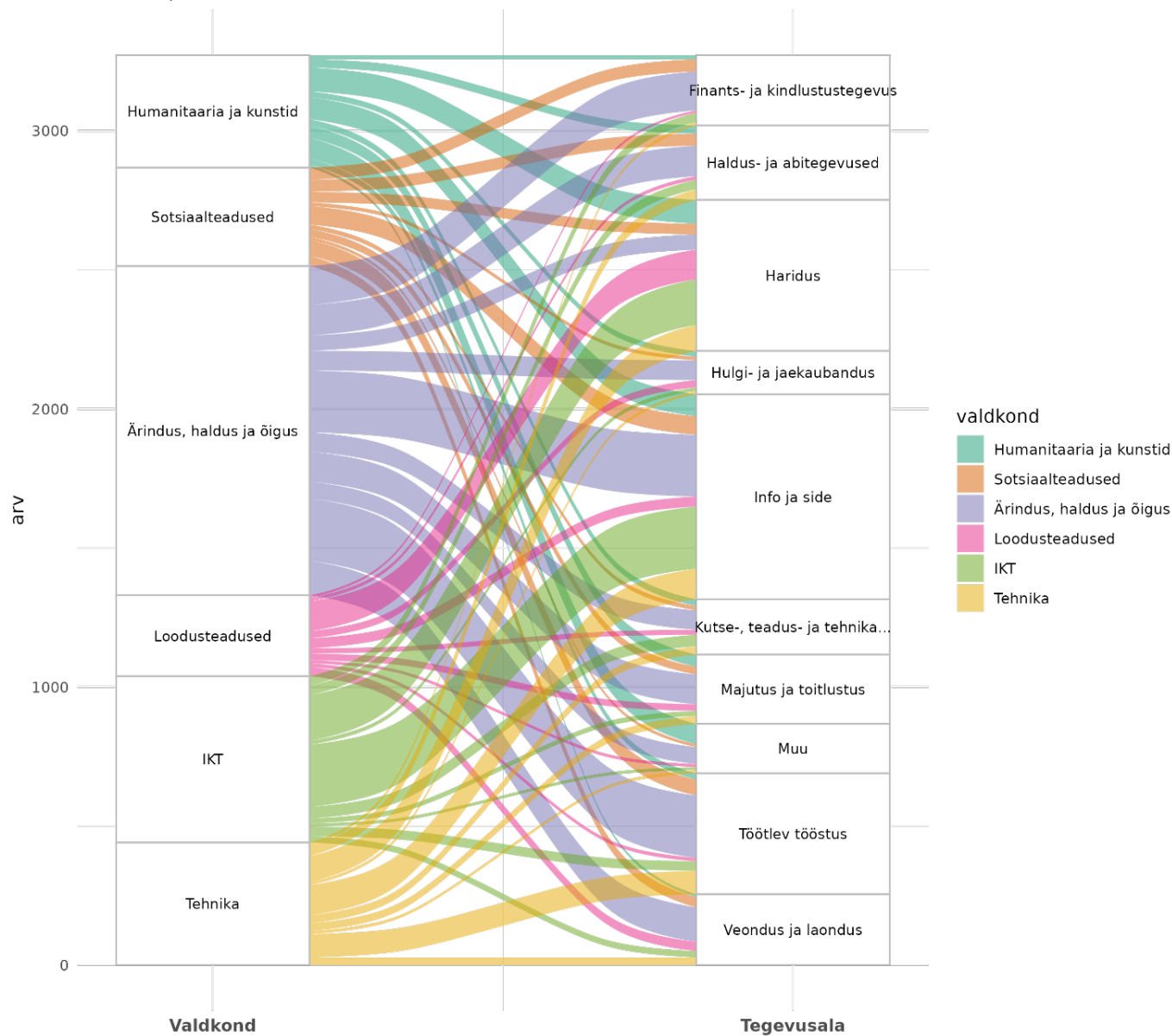
Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2019/20	Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	0,02	0	0,01	33
	Töötlev tööstus	1,97	0,3	0,65	211
	Ehitus	0,19	0,03	0,06	21
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1	0,11	0,34	256
	Veondus ja laondus	0,79	0,1	0,26	212
	Majutus ja toitlustus	1,61	0,14	0,55	480
	Info ja side	6,13	1,04	2,03	690
	Finants- ja kindlustustegevus	2,61	0,44	0,87	221
	Kinnisvaraala tegevus	0,04	0	0,01	22
	Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	1,03	0,17	0,34	127
	Haldus- ja abitegevused	1,66	0,2	0,55	360
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,15	0,02	0,05	35
	Haridus	2,68	0,41	0,89	466
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,21	0,03	0,07	24
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,13	0,02	0,04	42
	Muud teenindavad tegevused	0,11	0,01	0,04	31
	Muu	0,11	0,02	0,03	25
	KOKKU		21,0	3,1	7,0
2020/21	Töötlev tööstus	2,36	0,37	0,78	339
	Ehitus	0,21	0,03	0,07	23
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1,05	0,13	0,35	171
	Veondus ja laondus	1,11	0,15	0,37	246
	Majutus ja toitlustus	1,08	0,08	0,37	315
	Info ja side	7,21	1,22	2,38	674
	Finants- ja kindlustustegevus	2,41	0,41	0,8	228
	Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus	1,31	0,22	0,43	165
	Haldus- ja abitegevused	1,85	0,24	0,62	367
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,22	0,03	0,07	39
	Haridus	3,71	0,59	1,23	504
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,28	0,05	0,09	27
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,17	0,03	0,06	39
	Muud teenindavad tegevused	0,11	0,01	0,04	47
	Muu	0,23	0,02	0,08	51
KOKKU		23,4	3,6	7,8	2289
2021/22	Töötlev tööstus	4,04	0,59	1,34	439
	Ehitus	0,22	0,03	0,07	27

Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,88	0,12	0,3	161
Veendus ja laendus	0,85	0,13	0,28	215
Majutus ja toitlustus	0,81	0,08	0,28	249
Info ja side	8,09	1,4	2,67	778
Finants- ja kindlustustegevus	3,12	0,55	1,03	253
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,01	0,34	0,66	205
Haldus- ja abitegevused	1,78	0,28	0,59	271
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,35	0,06	0,12	49
Haridus	4,99	0,80	1,65	609
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,33	0,06	0,11	28
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,29	0,05	0,1	47
Muud teenindavad tegevused	0,22	0,03	0,07	53
Muu	0,21	0,05	0,07	39
KOKKU	28,5	4,6	9,4	2396

Ettevõtte tegevusala puudutavate tabelite tõlgendamisel tuleb arvestada, et kokku on loetud kõik üliõpilase töötamised aasta jooksul. Seejuures võib sama inimene kas korraga või üksteise järel töötada erinevates ettevõtetes, millel on erinev tegevusala. Sel juhul on ta tabelis 36 arvesse läinud erinevatele ridadele, igaühele erineva panustatud summaga.

See, kui suur osa välisüliõpilastest töötab erialasel tööl, on õppevaldkonniti mõnevõrra erinev. Kõigis õppevaldkondades on märkimisväärne hulk üliõpilasi, kes töötavad hariduse tegevusalal (joonis 13). Siin on tegemist eelkõige magistri- ja doktoriõppe üliõpilastega, kes töötavad ülikoolide juures. IKT õppevaldkonna üliõpilaste töötamistest 37% on info ja side tegevusalal. Info ja side tegevusalal on registreeritud ka ligi veerand tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna välisüliõpilastest. 19% IKT välisüliõpilaste töötamistest on registreeritud töötleva tööstuse ettevõtetes. Samas kuulub peamise tegevusala poolest info ja side alla ka selliseid ettevõtteid, kus infotehnoloogiaga on seotud mingit muud tegevust vahendava platvormi arendamine.

Välisüliõpilaste töötamine aastal 2021/22

Joonis 13. Välisüliõpilaste töötamine erinevatel tegevusaladel suuremate õppevaldkondade löikes õppeaastal 2021/22. Valdkondade lühendid: Tehnika – tehnika, tootmine ja ehitus; IKT – informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad; Loodusteadused – loodusteadused, matemaatika ja statistika; Sotsiaalteadused – sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave. Välja on jäetud väiksemad õppevaldkonnad.

Vilistlased

Välisvilistlaste seas olid populaarsemad tegevusalad õppeaastal 2021/22 info ja side, töötlev tööstus ning haldus- ja abitegevused (tabel 37). Info ja side tegevusalale suundunud välisvilistlaste arv on kahe aastaga enam kui kahekordistunud ulatudes nüüd 343 inimeseni. Samuti on oluliselt suurenenud töötlevas tööstuses töötavate välisvilistlaste arv. See tähendab, et ligi veerand info ja side tegevusalale suundunud 2020/21 õppeaasta vilistlastest on välisvilistlased.

Tabel 37. TOP 5 ettevõtte tegevusala, kus vilistlased peale õpingute lõpetamist töötavad

	Kohalik üliõpilane		Välisüliõpilane	
	Tegevusala	Arv	Tegevusala	Arv
2018/19	Haridus	1813	Info ja side	154
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1180	Haridus	93
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1067	Haldus- ja abitegevused	77
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	973	Töötlev tööstus	78
	Info ja side	934	Majutus ja toitlustus	69
2019/20	Haridus	1775	Info ja side	194
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1220	Haridus	134
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1134	Haldus- ja abitegevused	98
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1099	Töötlev tööstus	97
	Info ja side	978	Finants- ja kindlustustegevus	82
2020/21	Haridus	2009	Info ja side	343
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1360	Töötlev tööstus	199
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1153	Haldus- ja abitegevused	136
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1136	Haridus	135
	Info ja side	1063	Majutus ja toitlustus	109

Tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad olid õppeaastal 2021/22 kõige suuremad info ja side tegevusalal töötavatel välisvilistlastel, kokku 3 miljonit eurot (tabel 38). Sellel tegevusalal on konkurentsituks suurim ka siia tööle jäänud välisvilistlaste arv. On aga teisigi tegevusalasid, kus aastatagusega võrreldes on välisüliõpilaste maksupanus tunduvalt suurenenud. Näiteks töötlevas tööstuses on see aastaga kahekordistunud, kutse- teadus ja tehnikaalases tegevuses ning kaubanduses suurenenud veelgi rohkem.

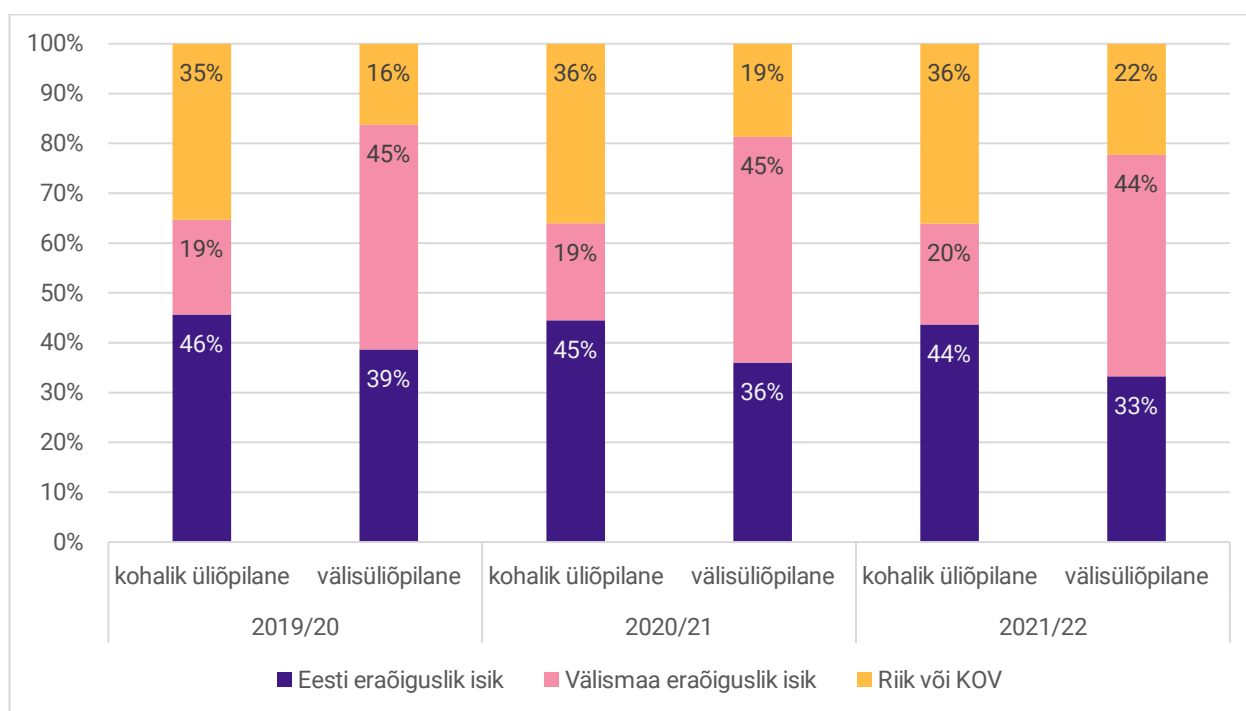
Tabel 38. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2018/19	Töötlev tööstus	1,09	0,18	0,36	79
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,08	0,01	0,03	23
	Veondus ja laondus	0,25	0,03	0,08	39
	Majutus ja toitlustus	0,34	0,03	0,11	69
	Info ja side	2,53	0,45	0,84	151
	Finants- ja kindlustustegevus	0,88	0,16	0,29	48
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,37	0,07	0,12	29
	Haldus- ja abitegevused	0,39	0,05	0,13	63
	Haridus	0,67	0,11	0,22	90
	Muu	0,51	0,08	0,17	57
	KOKKU		7,4	1,2	2,4
2019/20	Töötlev tööstus	1,26	0,21	0,42	97
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,2	0,02	0,07	26
	Veondus ja laondus	0,3	0,04	0,1	54
	Majutus ja toitlustus	0,22	0,02	0,07	53
	Info ja side	3,09	0,56	1,02	194
	Finants- ja kindlustustegevus	1,21	0,22	0,4	82
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	0,54	0,09	0,18	60
	Haldus- ja abitegevused	0,64	0,1	0,21	93
	Haridus	1,01	0,17	0,33	127
	Muu	0,36	0,06	0,11	45
	KOKKU		9	1,5	3
2020/21	Töötlev tööstus	2,53	0,4	0,84	199
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,7	0,11	0,23	67
	Veondus ja laondus	0,26	0,04	0,09	70
	Majutus ja toitlustus	0,42	0,05	0,14	104
	Info ja side	5,83	1,07	1,92	344
	Finants- ja kindlustustegevus	2,45	0,44	0,81	137
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,32	0,23	0,44	98
	Haldus- ja abitegevused	0,83	0,14	0,27	100
	Haridus	1,37	0,24	0,45	139
	Muu	0,73	0,12	0,24	69
	KOKKU		16,5	2,9	5,5

ETTEVÖTTE OMANDIVORM

Õppijad

Õppijate töötamised lähtuvalt ettevõtte omandivormist on esitatud joonisel 14. Sarnaselt varasemate aastatega on ka 2021/22 õppeaastal näha, et välisüliõpilased töötavad kohalikest suurema tõenäosusega välisettevõtte heaks ning väiksema tõenäosusega riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse heaks. Viimaste osakaal on aastate jooksul siiski pisut suurenenud. Ettevõtete puhul on välisüliõpilastele suurimad tööandjad töövahendufirmad ja erinevad kullerteenuste osutajad. Samuti on suurimate tööandjate seas mõned elektroonikatööstusettevõtted ning finantsteenuste valdkonna ettevõtted. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutustest on välisüliõpilastele suurimateks tööandjateks ülikoolid.

Joonis 14. Ettevõtte omandivormi jaotus töötavate üliõpilaste seas

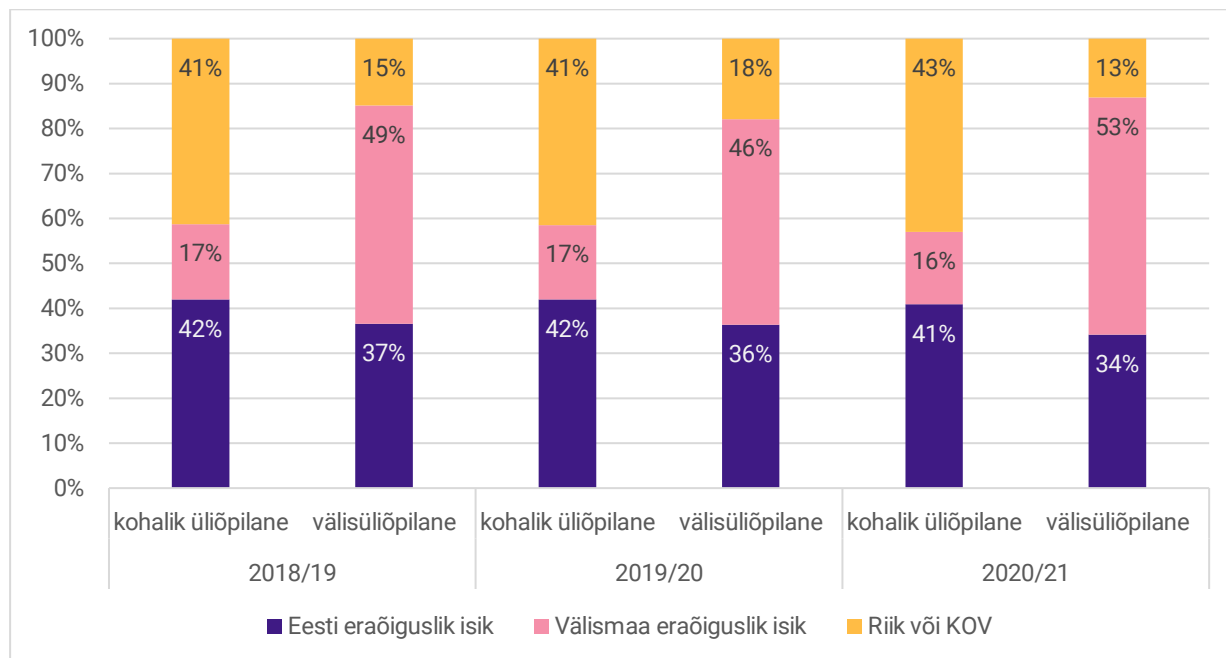
Tulu- ja sotsiaalmaksu on tasutud kõige enam välisettevõtetes töötanud välisüliõpilaste eest (tabel 39).

Tabel 39. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

Õppeaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2019/20	Eesti eraõiguslik isik	5,7	0,8	1,9	1092
	Välismaa eraõiguslik isik	11,7	1,8	3,9	1305
	Riik või KOV	3	0,4	1	490
2020/21	Eesti eraõiguslik isik	6,6	0,9	2,2	1014
	Välismaa eraõiguslik isik	12,5	2	4,1	1282
	Riik või KOV	4,2	0,7	1,4	549
2021/22	Eesti eraõiguslik isik	6,6	1	2,2	985
	Välismaa eraõiguslik isik	16	2,6	5,3	1321
	Riik või KOV	5,7	0,9	1,9	681

Vilistlased

Vilistlaste seas võib samuti näha tendentsi, et välisüliõpilastest vilistlased jäävad sagedamini tööle välisettevõtetesse (joonis 15). Riigi või kohaliku omavalitsuse heaks töötavate välisvilistlaste arv on läbi aastate olnud kõige väiksem.

Joonis 15. Vilistlaste töötamine lõpetamise õppeaasta ja ettevõtte omandivormi järgi

Lähtuvalt välisüliõpilaste jaotusest ettevõtete vahel, on ka välisettevõtetes töötavate välisüliõpilastest vilistlaste panus maksudena kõige suurem, õppeaastal 2021/22 kokku 5,5 miljonit eurot (tabel 40).

Tabel 40. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

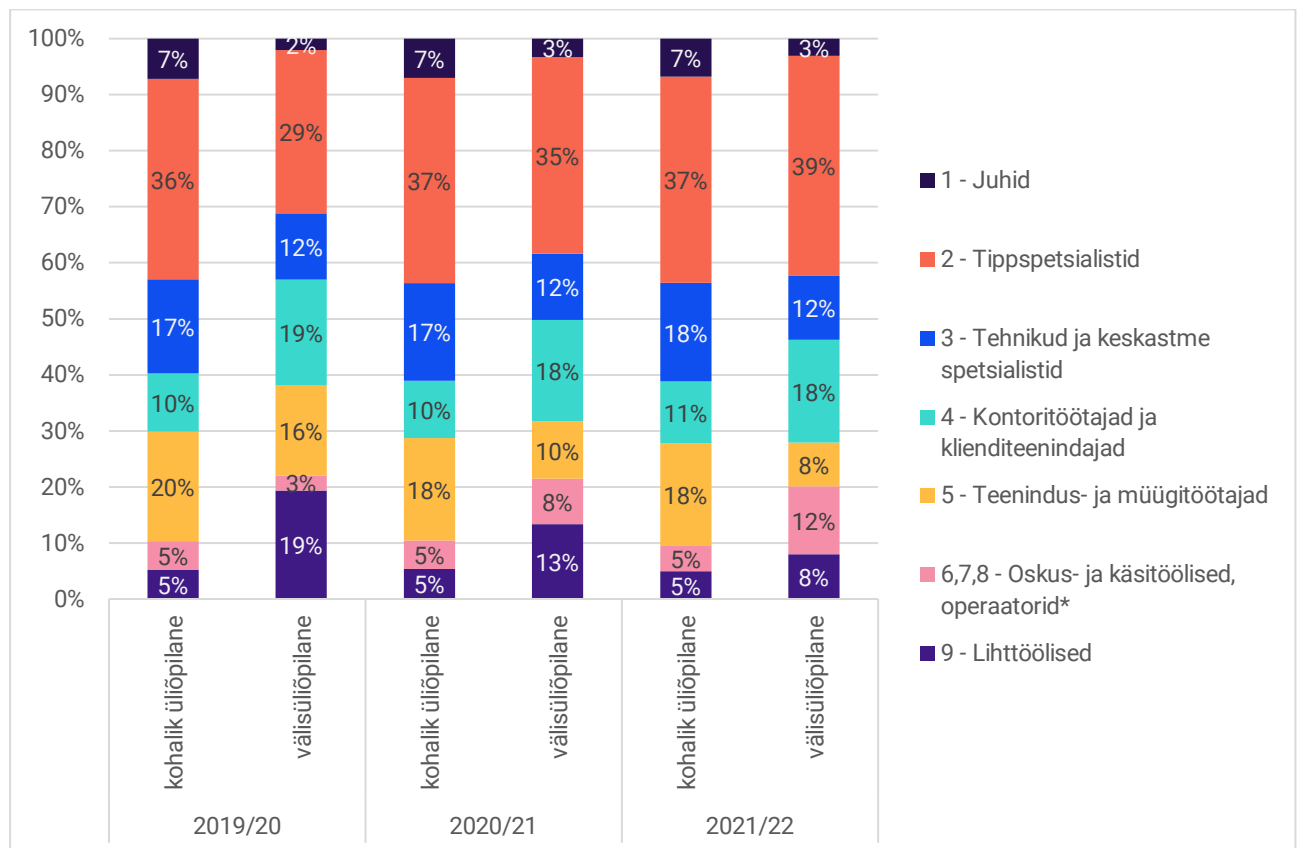
Lõpeta- mise õp- peaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal- maks	Vilistlaste arv
2018/19	Eesti eraõiguslik isik	2,1	0,3	0,7	214
	Välismaa eraõiguslik isik	4,2	0,7	1,4	286
	Riik või KOV	0,9	0,1	0,3	89
2019/20	Eesti eraõiguslik isik	2,5	0,4	0,8	258
	Välismaa eraõiguslik isik	5,2	0,9	1,7	344
	Riik või KOV	1,1	0,2	0,3	139
2020/21	Eesti eraõiguslik isik	4	0,7	1,3	379
	Välismaa eraõiguslik isik	11	1,9	3,6	585
	Riik või KOV	1,5	0,2	0,5	149

AMET

Õppijad

Ameti kohta on töötamise registris informatsiooni antud 77% 2021/22 õppeaastal töötanud üliõpilastest (kõigi töölepingu liikide puhul pole töötamise registris ametiala täitmine kohustuslik). Seejuures on täitmata kirjete osakaal nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul sama suur. Teadmata ametiga kirjed on edasisest analüüsist välja jäetud.

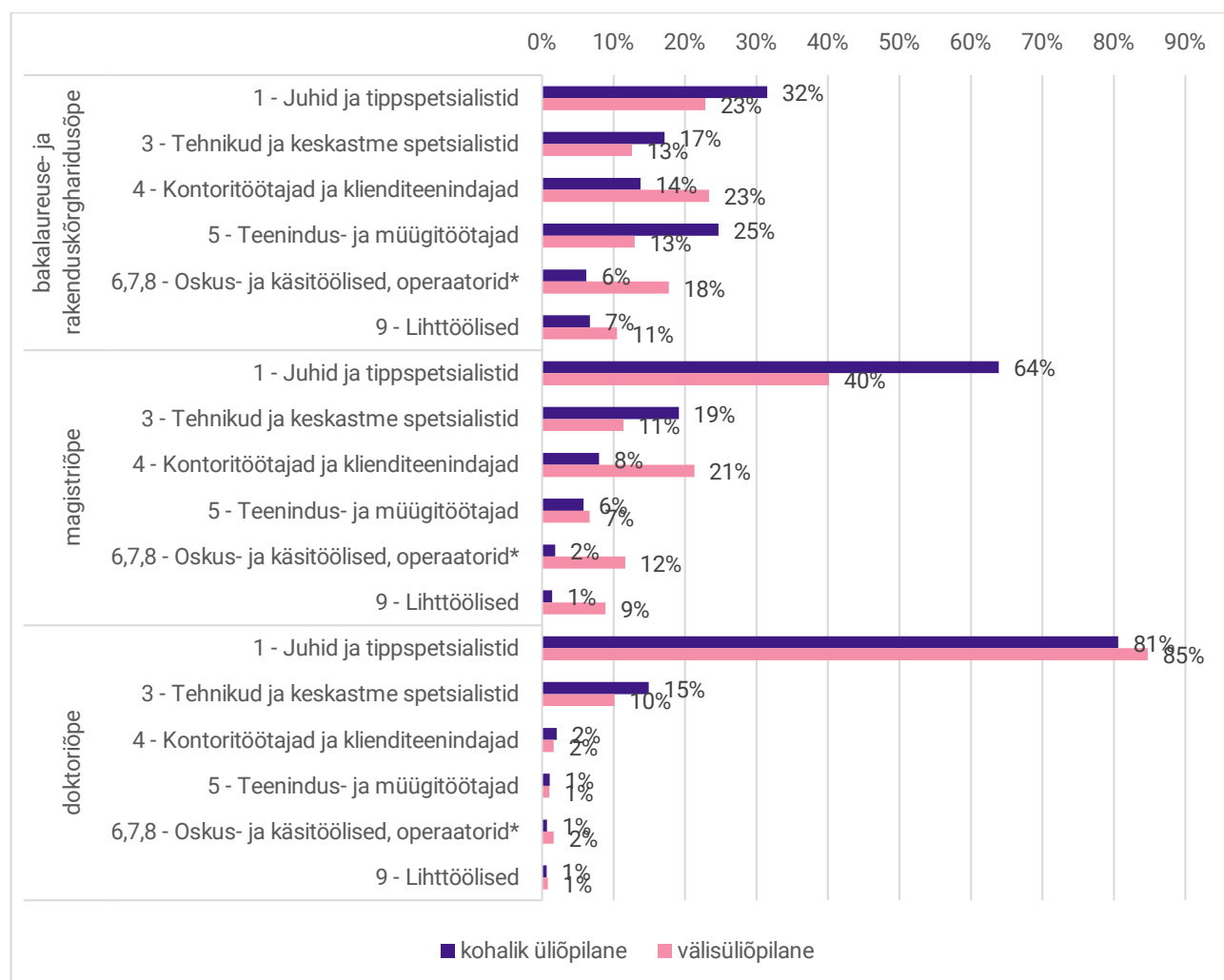
Võrdlusest selgub, et kohalike üliõpilaste seas on välisüliõpilastega võrreldes rohkem juhi ametikohtal töötavaid üliõpilasi (joonis 16). Sellisele positsioonile on registreeritud õppeaastal 2021/2022 7% kohalike ja 3% välisüliõpilaste töötamistest. Varasematel aastatel on kohalike seas olnud ka rohkem tippspetsialistina töötavaid inimesi, kuid 2021/22 õppeaastal see enam nii pole. Kohalike üliõpilaste seas on ka rohkem neid, kes töötavad tehniku või keskastme spetsialistina. Välisüliõpilaste hulgas on rohkem neid, kes töötavad kontoritöötajana või klienditeenindajana, oskustöötajana või lihttöölisena. Siin tuleb aga arvestada, et erinevalt välisüliõpilastest oli märkimisväärne hulk kohalikest üliõpilastest Eesti tööturul aktiivne juba enne õpingute alustamist. Seega on neil ka lihtsam saavutada juhi või tippspetsialisti positsiooni.

Joonis 16. Töötavate üliõpilaste jaotus ametigrupi järgi. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

Osa erinevustest kohalike ja välisüliõpilaste ametikohtades tuleneb nende esindatusest erinevatel õppeastmetel. Doktorioõppe üliõpilastest töötab juhi või tippspetsialistina vastavalt 81% kohalikest ja 85% välisüliõpilastest (joonis 17). Madalamatel õppetasetel on aga juhi- või tippspetsialisti positsiooni saavutamine lihtsam kohalikele üliõpilastele, seda on eriti näha magistriõppe puhul.

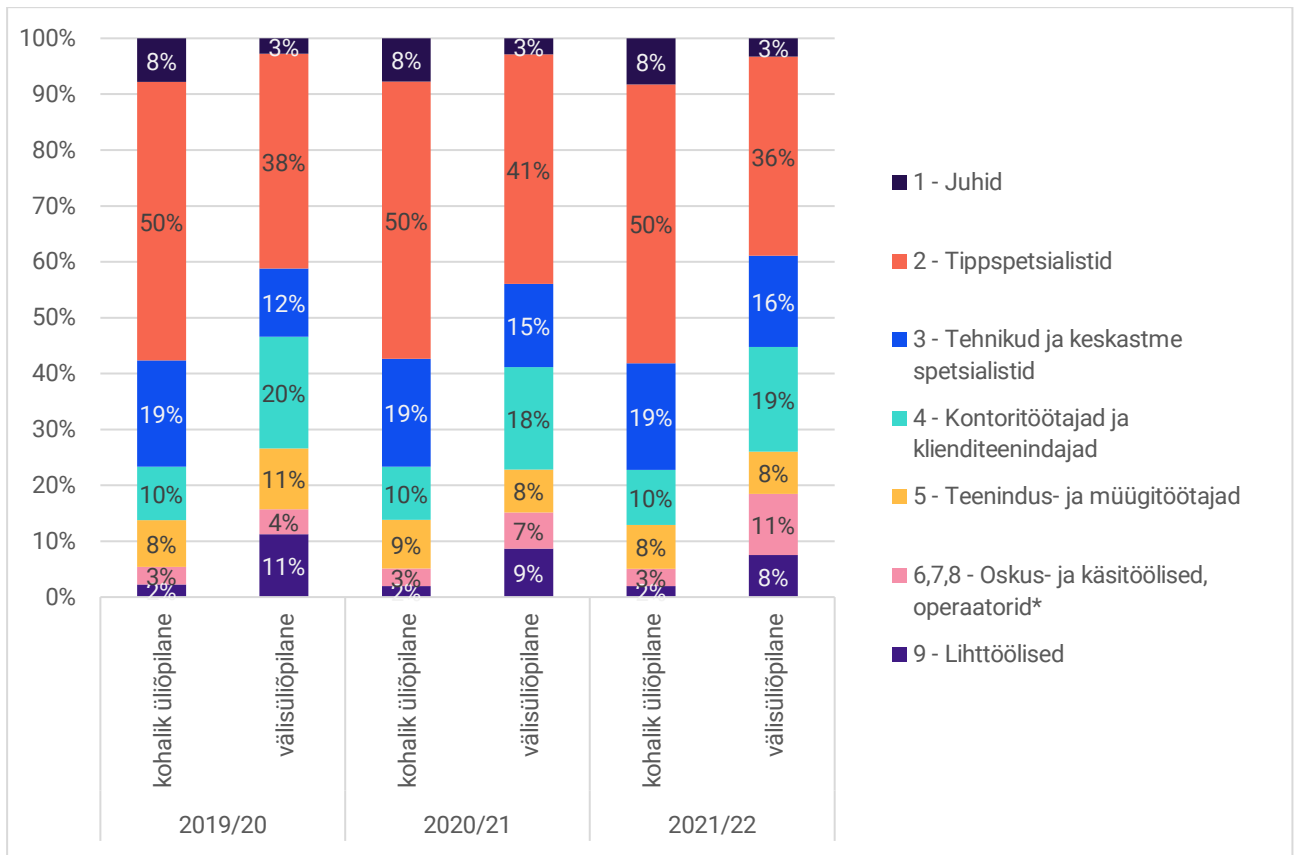
Kui bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppes on veel küllaltki palju kohalikke üliõpilasi, kes töötavad teeninduses või lihttöölisena, siis magistriõppe või doktorioõppe ajal kohalikud üliõpilased nendel ametikohtadel praktiliselt enam ei töötagi. Samas töötab siiski 9% magistriõppe välisüliõpilastest lihttöölise ametis.

Joonis 17. Töötavate üliõpilaste jaotus haridusastme ja ametigrupi järgi õppeaastal 2021/22. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

Vilistlased

Ameti info on töötamise registris täidetud 80%-l töötanud kohalikest vilistlastest ja 81%-l välisvilistlastest. 2021/22 õppeaastal töötas 58% eelmise õppeaasta kohalikest vilistlastest juhi või tippspetsialistina (joonis 18). Välisvilistlastest töötas juhi või tippspetsialistina 39%. 8% välisüliõpilastest vilistlaste töötamistest on registreeritud lihttöölise ametis. See protsent on sama suur kui õppijate puhul. Välisüliõpilaste ja välisvilistlaste sagedasemat töötamist lihttöölise ametis saab põhjendada sellega, et neil puudub varasem Eesti tööturu kogemus ja sageli keeleoskus, mis võimaldaks kohe spetsialistina tööle hakata. Ka kohalikel üliõpilastel on esimene töökoht tihti peale teeninduses või lihttööl, kuid see jääb ajaperioodi enne õpingute lõpetamist.

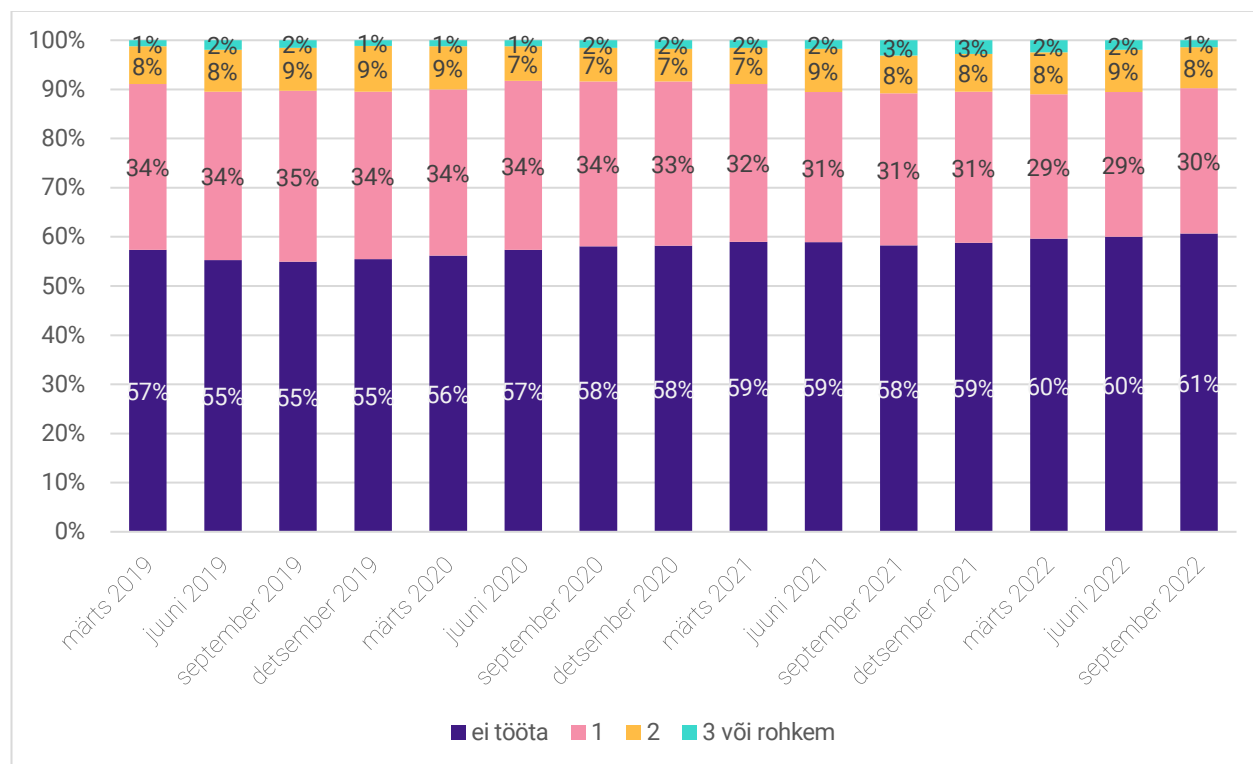
Joonis 18. Eelmise õppeaasta töötavate vilistlaste jaotus ametigrupi järgi . *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

VILISTLASTE TÖÖTEE EESTIS

Eelnevalt vaadati täpsemalt vaid neid vilistlasi, kes olid lõpetanud ülikooli vaatlusperioodile eelneval õppeaastal. Sellest võib tekkida aga küsimus, kas nähtud töötamise muster jääb pikemalt püsima? Või on pigem tegemist olukorraga, kus töötatakse vaid aasta-paar ja seejärel lahkutakse. Et vastata nendele küsimustele võetakse järgnevalt vaatluse alla kõik kolme õppeaasta (2018/19, 2019/20, 2020/21) välisvilistlased ning antakse ülevaade nende tööteest 3-kuuliste vahemike järel. Vaadatakse nende töösuhteid iga aasta märtsi, juuni, septembri ja detsembri jooksul. Analüüs on üles ehitatud kolmele teemade ringile: töösuhete üldarv, töölepingu liik ning tegevusala.

Töösuhete üldarvu puhul vaadatakse, mitu erinevat töösuhet töötajal vaatluskuu jooksul oli. Juba eelnenud aruande osades oli näha, et keskmine aasta jooksul omatud töösuhete arv suurenes kõigepealt välisüliõpilastel, kuid nüüdseks on tõus jõudnud ka välisvilistlasteni. See viitab lühikeste töösuhete, niinimetatud tööampsude populaarsusele noorte seas.

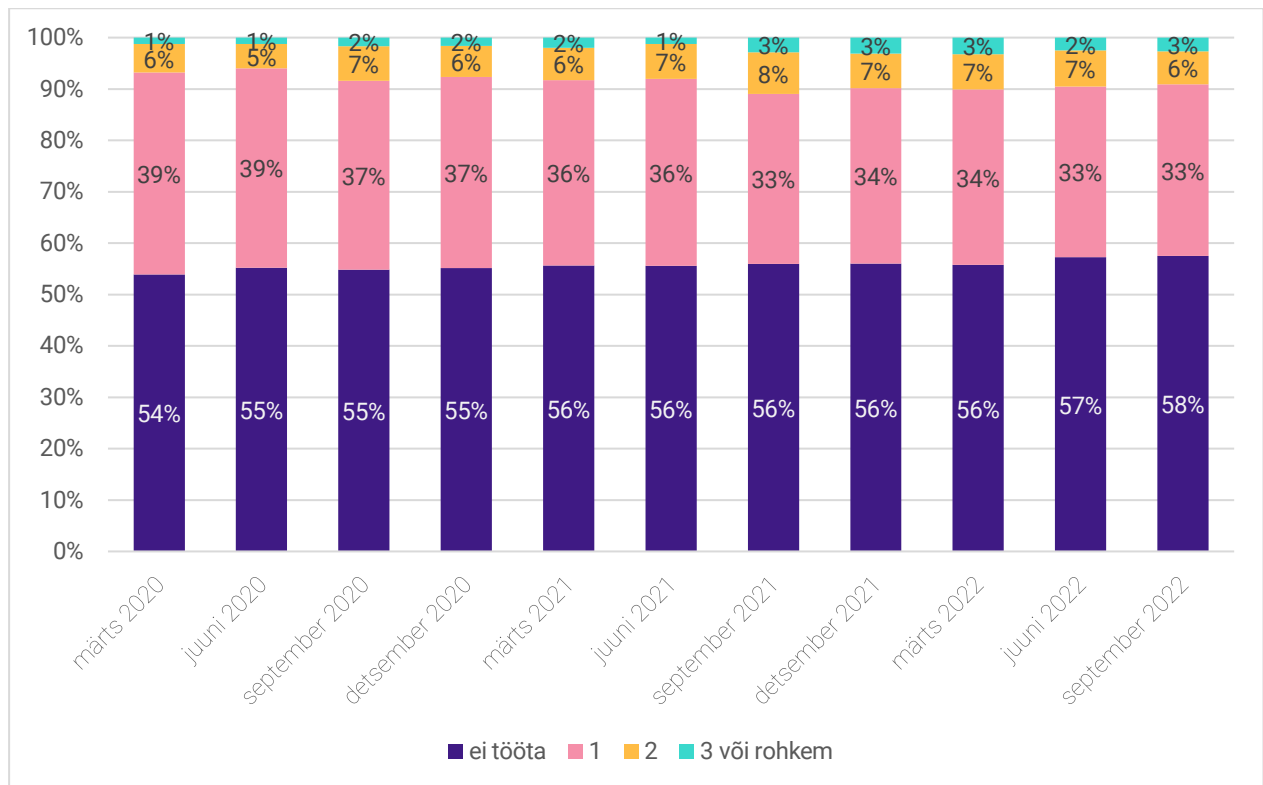
Joonisel 19 on näidatud 2018/19 õppeaasta välisvilistlaste jaotus töösuhete arvu järgi erinevatel kuudel. Veel nende õppeperioodi lõpus, märtsis 2019, töötas 43% selle aasta (tulevastest) välisvilistlastest. Enamasti töötati samaaegselt ühel töökohal, 3 või enama töösuhetega inimesi oli vaid 1% kõigist. Lõpetamise järel, septembris ja detsembris 2019 oli töötavate inimeste arv paari protsendipunkti võrra kõrgem hakates vähenema jälle 2020. aastal. Tegemist oli aastaga, mil algasid Covid-19 piirangud. Kolm aastat pärast õpingute lõpetamist (septembris 2022) oli Eestis endiselt tööl 39% selle õppeaasta välisvilistlastest (vähenemine õppimise ajaga võrreldes on 4 protsendipunkti). Seejuures ei olnud oluliselt muutunud 3 või rohkema töösuhetega inimeste osakaal.

Joonis 19. Kuine töösuhete arv 2018/19 õppeaasta välisvilistlastel.

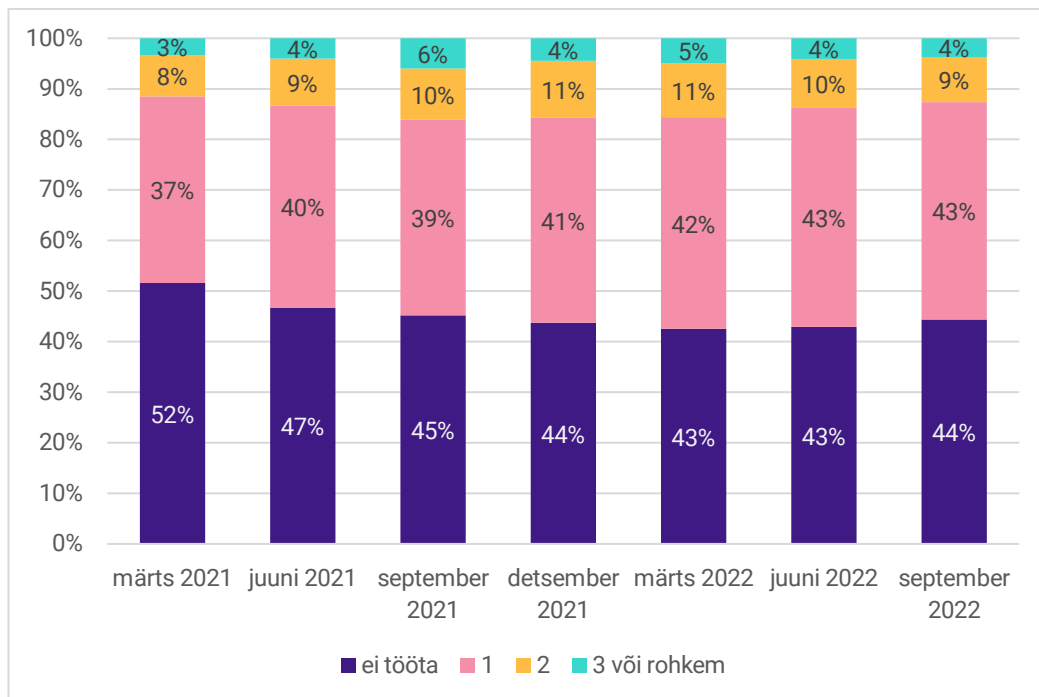
Mida teevad ülejäänud mittetöötavad 2018/19 õppeaasta vilistlased õppeaastal 2021/22? Seisuga 1. jaanuar 2022 ei olnud 32% 2018/19 õppeaasta vilistlastest enam Eestis residendina kirjas. Märkimisväärne hulk siin olevatest inimestest (7,6% ehk 73 välisüliõpilast) on kolm aastat hiljem uuesti õppimas. Nemad sisalduvad osaliselt töötavate ja osaliselt mittetöötavate vilistlaste hulgas.

Järgmise õppeaasta (2019/20) vilistlased lõpetasid oma õpingud juba Covid-19 piirangute kontekstis. See aga ei tähenda, et neist oleks Eesti tööturule jäänud väiksem osa kui aasta varem (joonis 20). Lõpetamise järel (septembris ja detsembris 2020) oli neist Eesti tööturul 45%, kaks aastat pärast lõpetamist (septembris 2022) 42%.

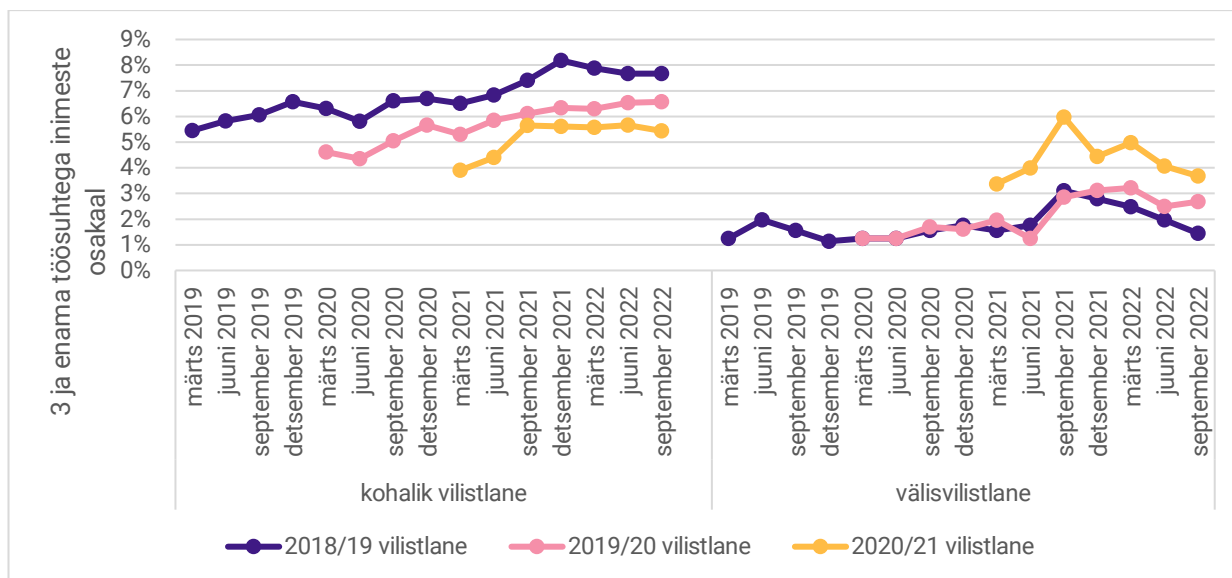
Joonis 20. Kuine töösuhete arv 2019/20 õppeaasta välisvilistlastel

Õppeaasta 2020/21 vilistlaste puhul on eelmiste aastatega võrreldes näha teatavat trendi muutust (joonis 21). Lõpetamisele järgnevatel kuudel on töötavate inimeste osakaal suurenenud rohkem kui poolteni ning see pole hakanud vähenema ka aasta pärast lõpetamist. Märkimisväärselt rohkem on inimesi, kellel on kas kaks, kolm või enam töösuhet ühe kuu jooksul. Kui 2018/19 aasta vilistlastel oli lõpetamisele järgneva aasta septembris 2 ja enama töösuhetega inimesi 9%, siis 2020/21 välisvilistlaste puhul on see osakaal juba 13%.

Joonis 21. Kuine töösuhete arv 2020/21 õppeaasta välisvilistlastel

Siin võib kerkida ka küsimus, kas sarnane trend (järjest rohkem töösuhteid) kehtib ka kohalike üliõpilaste puhul. Jooniselt 22 on näha, et ka kohalike vilistlaste seas on 3 ja enama töösuhetega inimeste osakaal aja jooksul tõusnud. Samuti selgub, et paljude töösuhetega inimesi on kohalike vilistlaste seas proportsionaalselt isegi rohkem kui välisvilistlaste seas (sõltuvalt perioodist 4-8%). Samas on mittetöötavate inimeste osakaal kohalike vilistlaste seas oluliselt väiksem kui välisvilistlaste puhul.

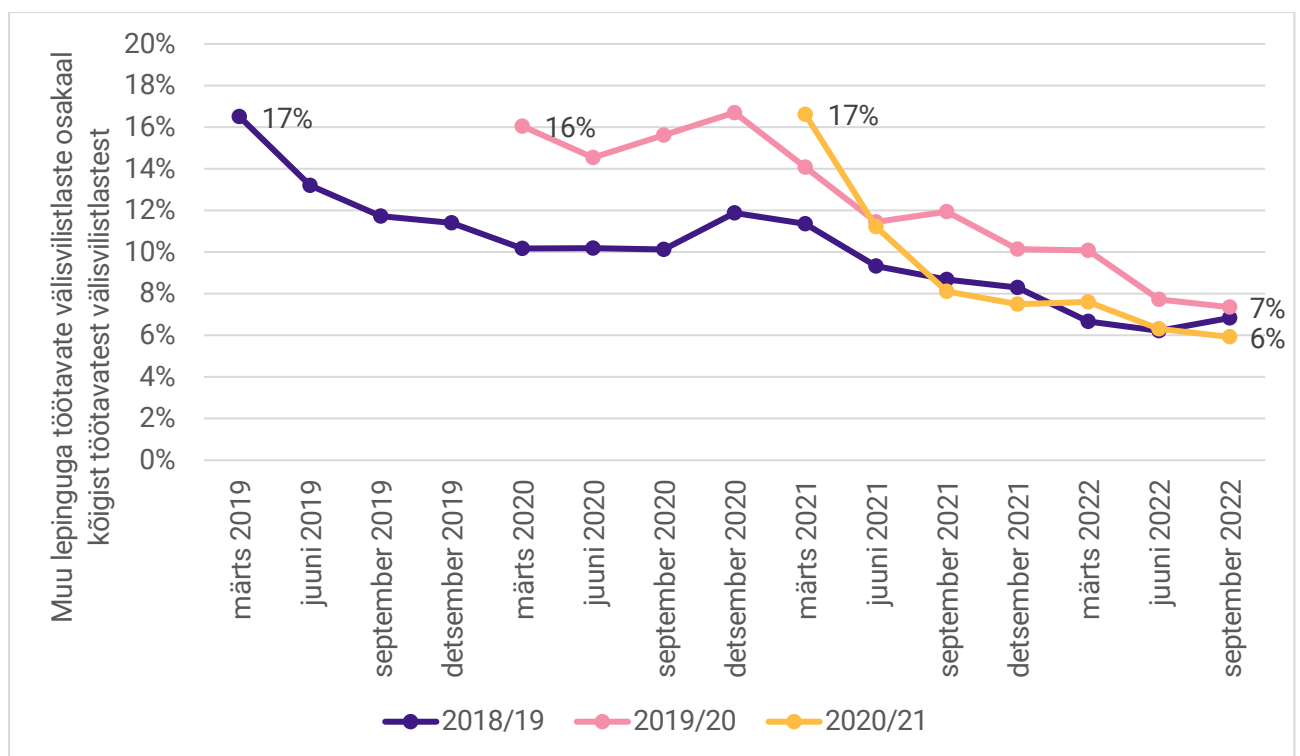

Joonis 22. 3 ja enama töösuhetega vilistlaste osakaal kohalike ja välisvilistlaste seas

Töötavate välisvilistlaste seisundist tööturul saab aimu ka nii, kui vaadata mis liiki lepingutega nad töötavad. Kõige kindlamaks töösuhteks võib pidada töötamist töölepinguga või avaliku teenistuse lepinguga. Lühemaajalised töösuhted on aga enamasti vormistatud võlaõigusseaduse järgsete või

mingit muud liiki lepingutega. Seejuures on näha, et teatud hulgal inimestel on mitu töösuhet. Järgnevas analüüsis on igale mitmel kohal töötanud inimesele valitud peamine töösuhe ning eelistatud on töölepinguga töötamisi muude lepingu liikide alusel töötamistele. Seejärel näidatakse nende inimeste osakaalu, kes töötavad ainult mitte-töölepinguga (s.t ebastabiilsemate lepingutega).

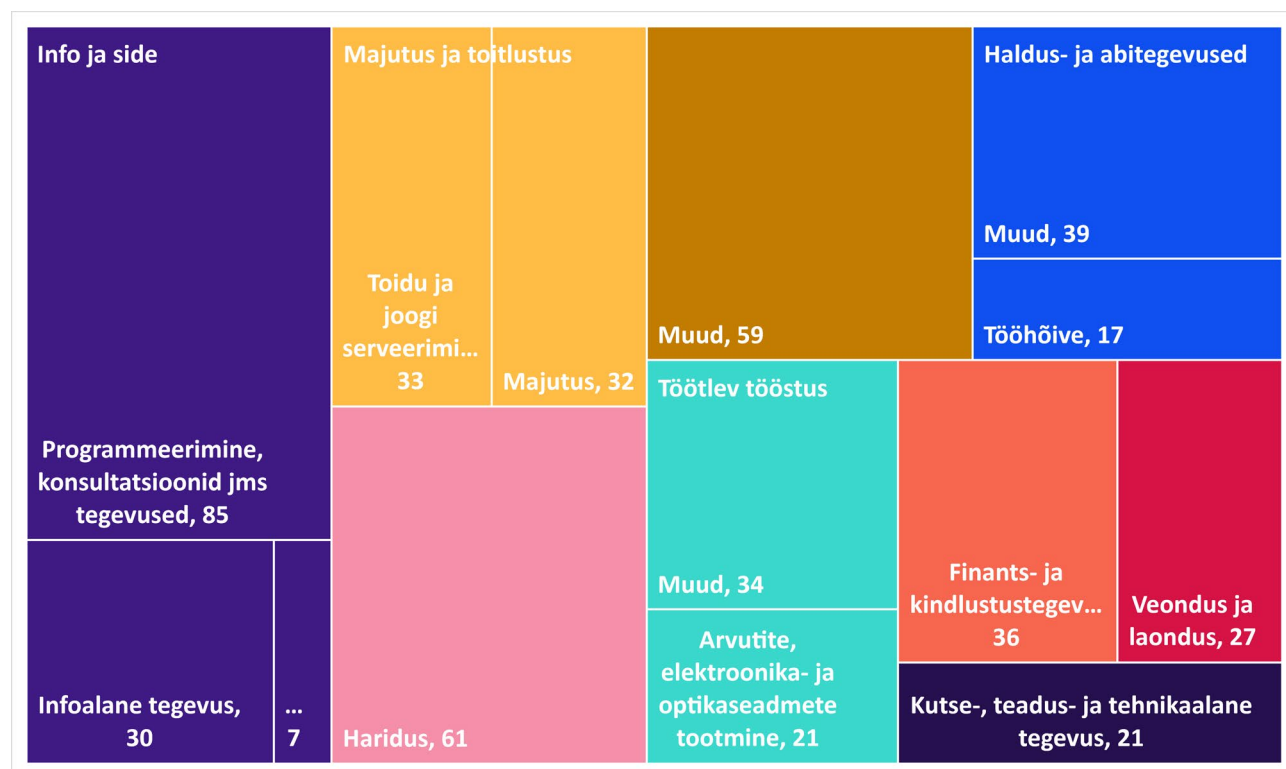
Joonisel 23 on esitatud nende välisvilistlaste osakaal, kes küll töötavad, kuid mitte nende stabiilsemate lepingu liikidega. On näha, et õpingute lõpus (lõpetamise aasta märtsis) on nimetatud ebastabiilsemate lepingutega tööl läbi aastate 16-17% töötavatest välisvilistlastest. Lõpetamisele järgnevatel kuudel nende osakaal väheneb ning jääb sõltuvalt aastast kas natuke üles- või allapoole 10%. 2022. aasta septembriks oli kõigis kolmes vilistlaste grupis töölepinguga töötajaid 93%-94%. Seega, kuigi lühikeste töösuhete omamine on viimastel aastatel jõudsalt levinud, on ainult nendest elatuvaid välisvilistlasi vaid väike osa. Valdav enamus Eestisse tööle jäänud välisvilistlastest töötab oma peamises töökohas ikka töölepinguga ning töövõtulepingutega tehakse lisatööd.

Joonis 23. Ainult ebastabiilsemate lepingutega (mitte tööleping või avaliku teenistuse leping) töötavate välisvilistlaste osakaal kõigist töötavatest välisvilistlastest.

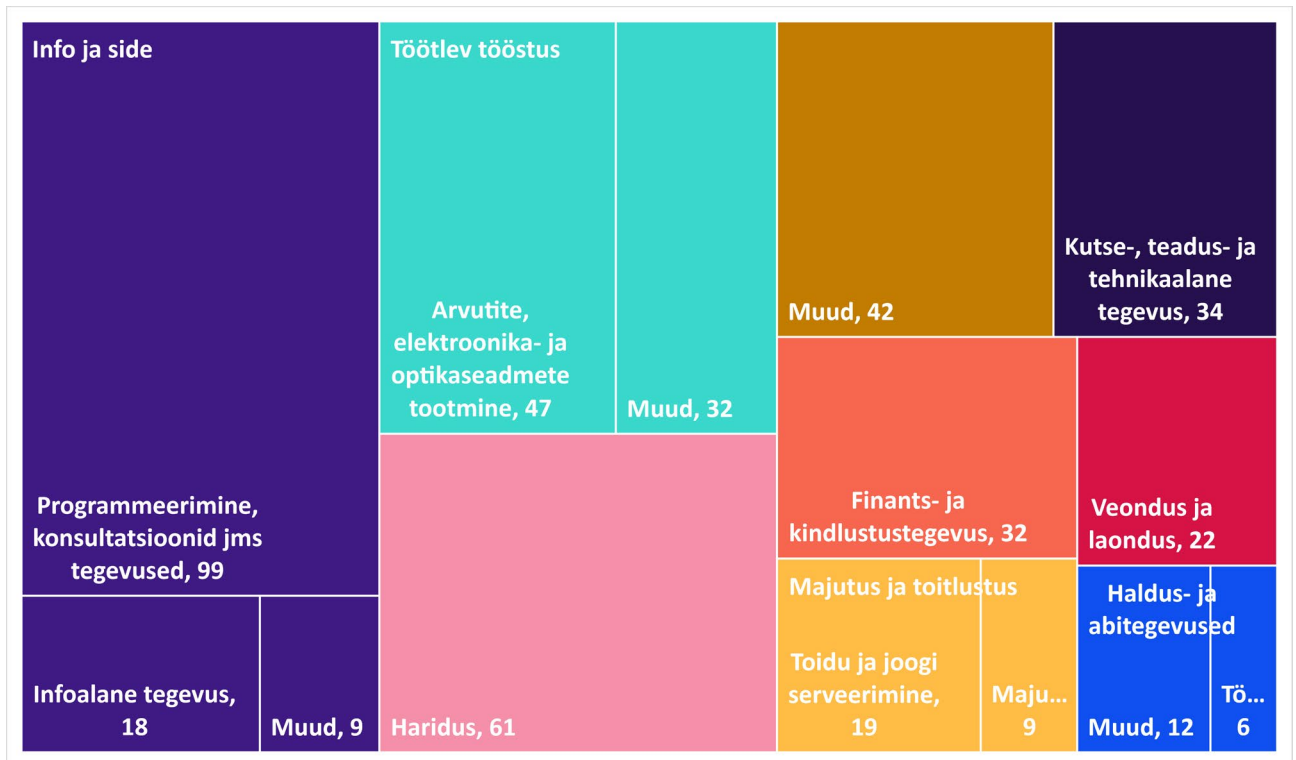
Huvitav küsimus on ka see, kas välisvilistlased jäävad lõpetamise järgselt tööle samasse sektorisse või vahetatakse tegevusala. Võiks näiteks eeldada, et aja jooksul ja töökogemuse lisandudes liigutakse teenindavalt töölt erialasele tööle. Et seda teada saada, võrreldakse järgnevalt 2018/19 õppeaasta välisvilistlaste töökohti lõpetamise järgselt septembris 2019 ja septembris 2022. Siin on arvesse võetud kõik töötamised, mitte ainult peamine töökoht. Samas on kokku loetud inimesi (mitte tööepisoode), s.t sama inimese mitmekordne töötamine ühes sektoris läheb arvesse vaid ühekordselt.

Joonisel 24 võib näha, et kõige suurem osa töötavatest 2018/19 õppeaasta välisvilistlastest töötas info ja side tegevusalaga ettevõtetes. Neist omakorda kõige suurem osa programmeerimise ja konsultatsioonide alal, kuid silma paistab tegevusalana ka infoalane tegevus. Viimane hõlmab näiteks veebiportaalide tegevust, andmetöötlust ja veebihostingut ning teisi peamiselt info vahendamisega seotud tegevusi. Kuna tegemist oli veel Covid-19 kriisi eelse ajaga, on märkimisväärne hulk vilistlasi tegev ka majutuse ja toitlustuse tegevusalal, seejuures on mõlemas pooles (majutus vs toitlustus) töötavaid inimesi sama palju. Töötleva tööstuse puhul paistab eraldi populaarse sektorina välja arvuti- ja elektroonikaseadmete tootmine.

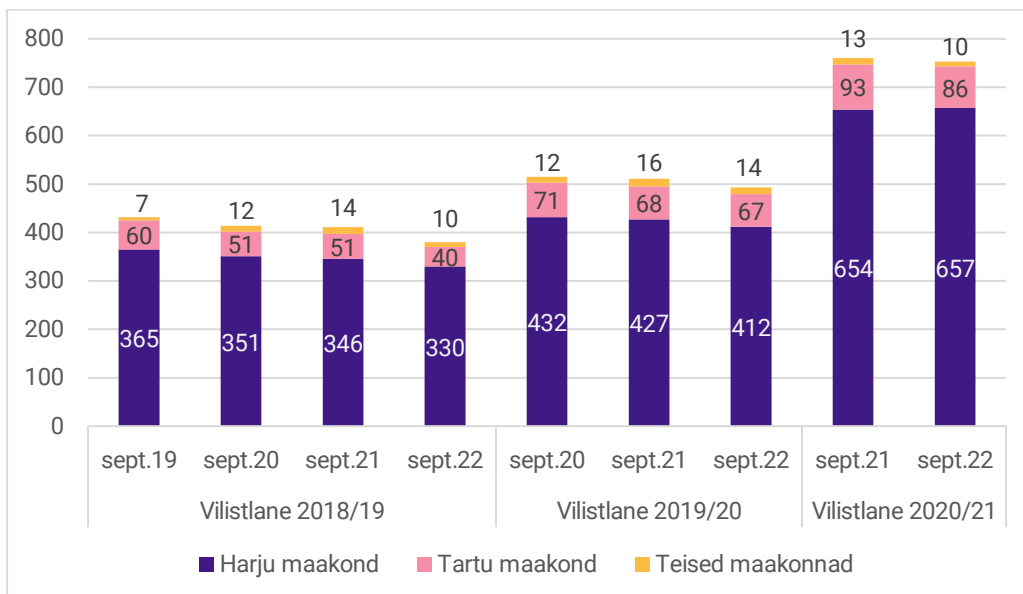
Joonis 24. 2018/19 õppeaasta vilistlaste jagunemine ettevõtte tegevusalala järgi septembris 2019. Joonisel on näidatud tegevusalal töötavate inimeste arvud.

Joonisel 25 on toodud sama õppeaasta vilistlaste töökohtade jaotus septembris 2022. Kuigi töötavate inimeste üldarv on vähenenud, on suurenenud programmeerimise tegevusalal tööl olevate välisvilistlaste arv. Samuti on liigutud rohkem töötleva tööstuse ettevõtetesse. Vähenenud on nende inimeste arv, kes töötavad majutuse ja toitlustuse alal, eeskätt majutuse poolel. Samuti on tunduvalt vähenenud haldus- ja abitegevuste alal töötavate inimeste arv. See kinnitab trendi, et liigutakse ajutisematelt töödelt (tegevusaladel haldus- ja abitegevused, veondus ja laondus, infoalane tegevus) stabiilsematele töökohtadele.

Joonis 25. 2018/19 õppeaasta vilistlaste jagunemine ettevõtte tegevusala järgi septembris 2022. Joonisel on näidatud tegevusalal töötavate inimeste arvud.

Ettevõtte tegevusala järgi saab öelda, et välisvilistlased on liikunud tööle küllaltki erinevatele eluvaldkondadele. Sama ei saa öelda aga nende geograafilise paiknemise kohta. Valdav enamus välisvilistlastest jääb tööle Tallinna või Tartusse (joonis 26).

Joonis 26. Välisvilistlaste töökohtade asukohad septembrikuu seisuga erinevatel aastatel õpin-gute lõpetamise õppeaasta järgi.

KOKKUVÕTE

Analüüs Eesti Hariduse Infosüsteemi sisestatud välisüliõpilaste töötamise kohta näitas, et

- 1) Rohkem kui pooled (56%) Eestis õppivad välisüliõpilased töötavad õpingute ajal, kohalikest üliõpilastest töötab 86%.
- 2) Välisüliõpilased on tööturul kohalikega võrreldes haavatavamas olukorras: nad töötavad sagedamini ebakindlamate lepingutega (VÕS lepingud) ning nende töötamise episoodide arv on suurem. See aga ei tähenda, et nad töötaksidki kokku vaid üksikudel päevadel aastas. Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on valdav ikkagi pikaajaline (üle 90 päeva kestev) töötamine.
- 3) Lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 63% välisvilistlastest ja 94% kohalikest vilistlastest. Välisüliõpilaste seas on siia tööle jäänud vilistlaste osakaal viimasel aastal märgatavalt suurenenud.
- 4) Töötavate välispäritolu vilistlaste arv ei kõikunud vaadeldud õppeaastal kuude lõikes kuigi palju. See tähendab, et Eesti tööturul oli 2021/22 õppeaastal igal kuul 730-770 2020/21 õppeaastal õpingud lõpetanud välisüliõpilast.
- 5) Kui kohalike üliõpilaste puhul töötavad õpingute kõrvalt naised suurema tõenäosusega kui mehed, siis välisüliõpilaste puhul on suund vastupidine. 2021/22 õppeaastal töötas 62% meessoost välisüliõpilastest ja 48% naissoost välisüliõpilastest. Ka lõpetamise järel jäävad naissoost välisüliõpilased Eestisse tööle väiksema tõenäosusega kui meessoost välisüliõpilased.
- 6) Töötavate välisüliõpilaste osakaal on kõige väiksem integreeritud õppe üliõpilaste seas. Nendest töötavad õpingute ajal vaid üksikud, samal ajal kui Eesti integreeritud õppe üliõpilastest töötab 85%. Põhjuseks on siin ilmselt asjaolu, et märkimisväärne osa integreeritud õppe välisüliõpilastest on Soome päritolu ning koduriik toetab nende õpinguid Eestis. Ülejäänud õppeastmetega võrreldes töötavad vähem ka bakalaureuseõppe välisüliõpilased.
- 7) Õpingute lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 71% magistri- ja 62% doktoriõppe 2020/21 õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest.
- 8) Vähem töötavad õpingute ajal Tartus asuvate koolide välisüliõpilased, kuid töötavate üliõpilaste osakaal nendes on viimastel aastatel varasematega võrreldes tõusnud.
- 9) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt välisüliõpilased, kes õpivad IKT või tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas, samuti ärimise, halduse ja õiguse välisüliõpilased. IKT välisüliõpilastest kolmveerand töötas õppeaastal 2021/22 õpingute kõrvalt.
- 10) IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkondade vilistlased jäävad ka teistest sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle. Ilmselt soodustab seda nende valdkondade lõpetajatele sobilike rahvusvahelise töökeskkonnaga ettevõtete rohkus.
- 11) Väiksema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt põllumajanduse ning tervise ja heaolu valdkonna välisüliõpilased.
- 12) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt Aafrika ja Aasia regioonide kodakondsusega välisüliõpilased. Kõige vähem töötavad Põhja-Euroopa riikide kodakondsusega, eelkõige Soomest pärit välisüliõpilased.

- 13) Populaarsemad (ettevõtete) tegevusalad, kus välisüliõpilased töötavad, olid õppeaastal 2021/22 „Info ja side“, „Haridus“ ning „Töötlev tööstus“.
- 14) Välisüliõpilased töötavad kohalike üliõpilastega võrreldes sagedamini välisomanike ettevõtetes.
- 15) 2021/22 õppeaastal tegid Eesti tööandjad välisüliõpilastele töötamise eest väljamakseid 28,5 miljoni euro ulatuses.
- 16) 2021/22 õppeaasta jooksul maksid välisüliõpilased Eestis tulumaksu 4,6 miljonit ja sotsiaalmaksu 9,4 miljonit eurot.
- 17) Välisüliõpilastele tehtud keskmised kuised väljamakse olid väiksemad kui kohalikele tehtud väljamaksed (summaarselt kuus 1273 ja 1352 eurot). Mõlemas grupis on väljamaksed eelmise õppeaastaga võrreldes suurenenud.
- 18) Kõige rohkem panustasid välisüliõpilased info ja side tegevusalaga ettevõtetesse (makstud tulumaksu summa aastal 2021/22 oli 1,4 miljonit ja sotsiaalmaksu summa 2,7 miljonit eurot).
- 19) 2020/21 õppeaastal Eestis lõpetanud välisüliõpilastest vilistlastele tegid Eesti tööandjad siin töötamise eest õppeaastal 2021/22 väljamakseid 16,5 miljoni euro ulatuses.
- 20) 2020/21 õppeaasta lõpetajad välisüliõpilased maksid Eestis 2021/22 õppeaastal tulumaksu 2,9 miljonit ning sotsiaalmaksu 5,5 miljonit eurot. See summa on aastaga peaaegu kahekordistunud (4,5 miljonilt 8,4 miljonile eurole), mis tuleneb peamiselt töötavate välisvilistlaste arvu suurest tõusust.
- 21) Välisvilistlased panustasid kõige rohkem info ja side tegevusalade ettevõtetesse, millele järgnesid töötlev tööstus ning finants- ja kindlustustegevus.
- 22) Kui varasematel aastatel oli hakanud tõusma keskmine välisüliõpilaste poolt tehtavate tööepisoodide arv, siis viimasel õppeaastal on see trend jõudnud ka välisvilistlaste hulka.
- 23) Ainult lühiajalistest töötstest (tööampsudest) elatumine ei ole välisvilistlaste hulgas tavaline. Enamikul töötavatest välisvilistlastest on (ka) töösuhe töölepingu alusel.
- 24) Lõpetamisest mööduva aja jooksul väheneb nende välisvilistlaste arv ja osakaal, kes töötavad teeninduses ja/või ajutiste töösuhetega.
- 25) Enamus välisvilistlastest jääb tööle Tallinna ja Tartu ettevõtetesse.

ECONOMIC IMPACT OF INTERNATIONAL STUDENTS: PARTICIPATION IN THE ESTONIAN LABOUR MARKET IN 2021/2022

The aim of the report is to give an overview of how much international students have contributed to Estonia through employment during and after their studies. We will take a look at how many international students work while studying or after graduation. We will also highlight which international students are more or less likely to be employed and where, for whom and for how long they tend to work. In addition, we will calculate the tax contribution of international students in the form of income tax and social tax and compare their wages and employment with those of local students.

Besides the employment of international students, it is also interesting to see what international graduates in Estonia go on to do. Do they stay in the labour market here or leave the country? What are the main fields of work for international students?

The analysis has been carried out using data from various registers and information systems. In order to obtain information on students' studies, origin, places of study, and graduation, this analysis uses the Estonian Education Information System (EHIS) data for the academic years 2019/20 to 2021/22: first, the records of students enrolled in higher education in the respective academic year, and then the records of alumni who graduated in the respective academic year.

To assess the employment and tax contribution of students and graduates, data from the employment register of the Estonian Tax and Customs Board and from Annexes 1 and 2 of form TSD (declaration of income and social tax) are used.

The main conclusions of the analysis are as follows:

- 1) More than half (56%) of the international students in Estonia work during their studies, whereas 86% of the local students do.
- 2) International students are more vulnerable in the labour market than local students: they often work on less secure contracts (contracts under the law of obligations) and their number of jobs worked is higher. However, that does not mean they only work a few days a year. Long-term work (over 90 days) is predominant among both local and international students.
- 3) In the academic year following graduation, 63% of international and 94% of local graduates worked in Estonia. The proportion of international graduates who have stayed to work here increased significantly in the last year.
- 4) The number of working international graduates did not fluctuate much from month to month in the academic year under review. This means that in each month of the academic year 2021/22, there were 730–770 international graduates of 2020/21 in the Estonian labour market.

- 5) While among local students, women are more likely than men to work while studying, the opposite is true for international students. 62% of male and 48% of female international students worked in the academic year 2021/22. Female international students are also less likely than their male counterparts to stay in Estonia after graduation.
- 6) The proportion of working international students is the lowest among students in integrated studies. Only a few of them work during their studies, while 85% of Estonian students of integrated studies are employed. This is probably due to the fact that a significant proportion of international students in integrated studies are of Finnish origin and their home country supports their studies in Estonia. International bachelor's students are also less often working than students in other levels of study.
- 7) In the academic year following graduation, 71% of international master's and 62% of international doctoral students who graduated in 2020/21 worked in Estonia.
- 8) Fewer international students at schools in Tartu work during their studies, but the proportion of employed students in these schools has increased in recent years compared with previous periods.
- 9) More likely to work alongside their studies are international students in information and communication technologies (ICT) or engineering, manufacturing and construction, as well as business, administration and law. In the academic year 2021/22, three quarters of international ICT students worked in addition to their studies.
- 10) Graduates of ICT and engineering, manufacturing and construction also stay working in Estonia more often than others. This is probably partly due to the abundance of companies with an international working environment suitable for graduates in these fields.
- 11) Less likely to work during studies are international students of agriculture and health and welfare.
- 12) International students holding a citizenship from African and Asian regions are more likely to work alongside their studies. International students with citizenship from northern European countries, especially Finland, are least likely to work.
- 13) In the academic year 2021/22, the most common economic activities of enterprises where international students work were information and communication, education, and manufacturing.
- 14) Compared with local students, international students more frequently work in foreign-owned enterprises.
- 15) In the academic year 2021/22, employers in Estonia paid €28.5 million to international students for their work.
- 16) In the academic year 2021/22, international students paid €4.6 million in income tax and €9.4 million in social tax in Estonia.
- 17) The average monthly payments to international students were lower than those made to locals (a total of €1,273 and €1,352 per month, respectively). For both groups, the payments have increased compared with the previous academic year.

- 18) International students contributed the most to information and communication enterprises (in 2021/22, they paid €1.4 million in income tax and €2.7 million in social tax).
- 19) In the academic year 2021/22, Estonian employers paid €16.5 million to international graduates of 2020/21 for their work here.
- 20) In the academic year 2021/22, international graduates of the 2020/21 academic year paid €2.9 million in income and €5.5 million in social tax in Estonia. This amount has almost doubled in a year (from 4.5 to 8.4 million euros), mainly due to a large increase in the number of working international graduates.
- 21) International graduates contributed the most to information and communication enterprises, followed by companies engaged in manufacturing and financial and insurance activities.
- 22) While in previous years the average number of employment episodes of international students had started to rise, in the last academic year this trend also extended to international graduates.
- 23) It is not common for international graduates to earn a living solely from short-term work stints. The majority of working international graduates are (also) employed on the basis of an employment contract.
- 24) The number and share of international graduates working in the service sector and/or in temporary employment decreases over time after graduation.

LISA 1

Töötamise analüüsis olnud 2021/22 välisüliõpilaste ja 2020/21 välisvilistlaste üldarvud

		Õppijad 2021/22	Vilistlased 2020/21
Sugu	Mees	2416	781
	Naine	1920	571
Haridusaste	Integreeritud õpe	345	57
	Bakalaureuseõpe	1118	323
	Rakenduskõrgharidusõpe	362	70
	Magistriõpe	1794	842
	Doktoriõpe	725	61
Õpingute finantseerimise viis	Riigieelarveline õppekoht või üliõpilane ei hüvita õppekulusid	1676	426
	Riigieelarveväline õppekoht või üliõpilaselt nõutakse õppekulude hüvitamist	2664	926
Õppeasutus	EBS	135	35
	EKA ja EMTA	238	81
	EMÜ	307	55
	Mainor	386	130
	Muu	41	5
	TalTech	1092	481
	TLÜ	594	184
	TÜ	1550	382
Õppevaldkond	Haridus	120	26
	Humanitaaria ja kunstid	660	194
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	436	129
	Ärindus, haldus ja õigus	1181	457
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	437	83
	IKT	621	211
	Tehnika, tootmine ja ehitus	429	185
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	232	32
	Tervis ja heaolu	225	36
Kodakondsusregioon	Aafrika	523	211
	Aasia	1501	546
	Ameerika	252	75
	Austraalia	14	4
	Ida-Euroopa	891	188
	Lääne-Euroopa	131	29
	Lõuna-Euroopa	154	48
	Põhja-Euroopa	850	242